

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Státní dluh České republiky v porovnání s vybranými
státy Evropské unie**

Lukáš Halda

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Lukáš Halda

Podnikání a administrativa

Název práce

Státní dluh České republiky v porovnání s vybranými státy Evropské unie

Název anglicky

The state debt of the Czech Republic in comparison with selected states of the European Union

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza vývoje státního dluhu ČR v období 2010-2021. Dílčím cílem bude navrhnout možné řešení státního dluhu ČR a analýza státního dluhu vybraných států EU (Německo, Irsko, Rakousko, Slovensko, Řecko) a následná komparace se státním dluhem ČR.

Metodika

V teoretické části budou popisovány pomocí odborné literatury a dalších elektronických zdrojů pojmy týkající se státního dluhu, jeho vývoje v průběhu let a způsoby měření státního dluhu.

V praktické části bude popisován státní dluh a jeho vývoj, k tomu bude použit web ministerstva financí, Českého statistického úřadu a web International monetary fund. Časové údaje budou vyobrazeny pomocí časových řad. Poté bude pomocí komparativní metody porovnán státní dluh České republiky s dluhem vybraných států EU. A na závěr budou navrženy možné cesty ke snížení státního dluhu České republiky.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

státní dluh, státní rozpočet, veřejný dluh, Česká republika, Evropská unie, rozpočtový deficit, finance

Doporučené zdroje informací

Dvořák, Pavel: Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize. Praha: C. H. Beck, 2008. 368 s. ISBN 978-80-7400-075-1

MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. Veřejné finance v teorii a praxi. Praha: Grada Publishing, 2015. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.

NAHODIL, František. Veřejné finance v České republice. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-162-5

Ochrana, F. et al. Veřejný sektor a veřejné finance. 1. vydání, Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 9788024732282.

Peková Jitka. Veřejné finance úvod do problematiky. Praha: ASPI, a.s., 2005, 433 s., ISBN: 80-7357-049-1

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 18. 7. 2021

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 08. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Státní dluh České republiky v porovnání s vybranými státy Evropské unie" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2022

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval své vedoucí práce doc. Ing. PhDr. Lucii Severové, Ph.D. za cenné rady a připomínky, které mi pomohly k vypracování této bakalářské práce. Dále bych rád poděkoval své rodině, přítelkyni a přátelům, kteří mě v průběhu celé práce podporovali.

Státní dluh České republiky v porovnání s vybranými státy Evropské unie

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá státním dluhem České republiky v období 2010-2021 a jeho porovnáním s vybranými státy Evropské unie. Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části jsou vysvětleny pojmy úzce spjaté se státním dluhem. Dále navazují pojmy jako jsou například veřejné finance, rozpočtová soustava, státní rozpočet.

Na teoretickou část navazuje část praktická. Zde se pomocí časových řad popisuje vývoj státního dluhu v letech 2010 až 2021. Následně je popisován vývoj státního dluhu ve vybraných zemích Evropské unie, kterými jsou Německo, Irsko, Rakousko, Slovensko a Řecko. Následně jsou při použití metody komparace porovnávány státní dluhy výše uvedených států se státním dluhem České republiky.

Klíčová slova: státní dluh, státní rozpočet, veřejný dluh, Česká republika, Evropská unie, rozpočtový deficit, finance, Maastrichtská kritéria

The state debt of the Czech Republic in comparison with selected states of the European Union

Abstract

The bachelor thesis deals with the state debt of the Czech Republic in the period 2010-2021 and its comparison with selected countries of the European Union. The work is divided into a theoretical part and a practical part. The theoretical part explains the concepts closely related to government debt. Then there are concepts such as public finance, budget system, state budget.

The theoretical part is followed by a practical part. Here, the development of the state debt in the years 2010 to 2021 is described with the help of time series. Subsequently, the development of the state debt in selected countries of the European Union, which are Germany, Ireland, Austria, Slovakia and Greece, is described. Subsequently, using the comparison method, the state debts of the above-mentioned countries are compared with the state debt of the Czech Republic.

Keywords: national debt, national budget, public debt, Czech republic, European union, budget deficit, finance, The Maastricht criteria

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická část.....	14
3.1 Veřejné finance	14
3.1.1 Funkce veřejných financí.....	15
3.1.2 Funkce redistribuční	15
3.1.3 Funkce alokační	16
3.1.4 Funkce stabilizační	16
3.1.5 Funkce Regulační	16
3.1.6 Funkce Kontrolní	16
3.1.7 Principy veřejných financí	17
3.2 Rozpočtová soustava.....	17
3.2.1 Rozpočtová skladba	18
3.3 Státní rozpočet.....	19
3.4 Dluh.....	19
3.4.1 Veřejný dluh	19
3.4.2 Státní dluh.....	20
3.4.3 Dělení státního dluhu	20
3.4.4 Hlavní příčiny růstu státního dluhu	21
3.5 Měření státního dluhu	22
3.5.1 GFS 1986	22
3.5.2 ESA 95	23
3.5.3 Rozdíl mezi ESA 95 a GFS 1986	23
3.6 Evropská unie.....	24
3.6.1 Co zajišťuje Evropská unie.....	24
3.6.1.1 Životní prostředí	24
3.6.1.2 Technologické inovace	24
3.6.1.3 Energie.....	25
3.6.2 Maastrichtská konvergenční kritéria.....	25
3.6.3 Kritérium cenové stability	25
3.6.4 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb.....	26
3.6.5 Kritérium kurzové stability	26
3.6.6 Kritérium udržitelnosti veřejných financí.....	26
3.7 Možné řešení státního dluhu	27

3.7.1	Aktivní řešení.....	27
3.7.2	Výnosy z privatizace.....	27
3.7.3	Mimořádná kapitálová dávka.....	28
4	Praktická část	29
4.1	Vývoj státního dluhu České Republiky od roku 2010 do roku 2021	29
4.1.1	2010	29
4.1.2	2011	29
4.1.3	2012	30
4.1.4	2013	30
4.1.5	2014	30
4.1.6	2015	31
4.1.7	2016	31
4.1.8	2017	31
4.1.9	2018	32
4.1.10	2019	32
4.1.11	2020	32
4.1.12	2021	33
4.2	Německo	35
4.2.1	Ekonomika Německa v letech 2015-2021	35
4.2.2	Státní dluh Německa	36
4.3	Irsko.....	37
4.3.1	Ekonomika Irska v letech 2015-2021	37
4.3.2	Státní dluh Irska	38
4.4	Slovensko	39
4.4.1	Ekonomika Slovenska.....	39
4.4.2	Státní dluh Slovenska.....	40
4.5	Řecko.....	41
4.5.1	Ekonomika Řecka	41
4.5.2	Státní dluh Řecka	43
4.6	Rakousko.....	44
4.6.1	Ekonomika Rakouska	44
4.6.2	Státní dluh Rakouska	45
4.7	Komparace státního dluhu České republiky s vybranými státy Evropské unie	46
4.8	Způsoby jak snížit zadluženost České republiky	51
5	Výsledky a diskuse	53
6	Závěr.....	55
7	Seznam použitých zdrojů	57
7.1	Knižní zdroje.....	57

7.2	Elektronické zdroje	58
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a použitých zkratk	66
8.1	Seznam obrázků	66
8.2	Seznam Grafů.....	66
8.3	Seznam tabulek	66
8.4	Seznam použitých zkratk.....	66

1 Úvod

Státní dluh je nejenom v posledních letech velmi diskutovaným tématem a to i díky pandemii Covid-19, která byla důvodem zvýšení státního dluhu většiny států Evropské Unie. Aby stát mohl zajistit vše potřebné pro potřeby svých občanů, musí mít pro své fungování neustálý příjem peněz. Bez něho stát krachuje a dostává se do propasti, ze které je velice těžké se dostat. Dluh jako takový lidstvo zná už dlouhou dobu. Lidé si půjčovali peníze, které potom museli splácet. Státy si braly půjčky, když se schylovalo ke konfliktu a musely rychle posílit svoji ekonomiku. Státní rozpočet je alfou a omegou fungování státu. Rozpočet ovlivňuje plno aspektů, jako například sílu vývoje ekonomiky (čím je bohatší stát, tím je všeobecně vyspělejší). V případě vyšších výdajů než příjmů vzniká státní dluh, který ovlivňuje nejen obyvatele dané země, ale i celkovou ekonomiku státu. Nedostatek financí vede k zadluženosti státu a k celkovému propadu ekonomiky, což může vést až ke katastrofickým scénářům, kdy se stát musí uchýlit například k prodeji státních pozemků či objektů.

V dnešní době neexistuje stát, který by se alespoň trochu nepotýkal se zadlužeností. Jako příklad může být uvedeno Řecko, které si v minulosti prošlo fází dluhu až k bankrotu, kdy si v roce 2012 muselo od Evropské unie půjčit neuvěřitelných 130 miliard eur. V minulosti takových případů bylo více než dost. Jedním z těch vážnějších byl krach na Newyorské burze v roce 1929, který způsobil velkou nezaměstnanost a finanční krizi.

Česká republika dokáže splňovat přísná Maastrichtská konvergenční kritéria, která jsou jedním z požadavků pro vstup do Evropské unie. Finance v České republice jsou ve správě Ministerstva financí, které zároveň podniká kroky ke jejich stabilizaci.

Hlavním tématem této bakalářské práce, jak už z názvu vyplývá je státní dluh, a proto důkladně probereme příčiny vzniku státního dluhu, důsledky a nakonec možné řešení, které by mohlo dluh daného státu snížit. Bakalářská práce se v teoretické části zaměřuje na vysvětlení pojmů, jako jsou například veřejné finance, rozpočtová soustava a státní rozpočet, které úzce souvisí s pochopením státního dluhu. Tyto pojmy jsou vysvětleny na základě odborné literatury či odborných internetových zdrojů. Dále se práce zabývá metodou měření státního dluhu, kde je vysvětleno, jak a čím se měří státní dluh. První kapitola

praktické části se konkrétně zaměřuje na vývoj dluhu České republiky v letech 2010-2021. Druhá kapitola tento dluh porovnává s vybranými státy Evropské Unie, které jsou Německo, Irsko, Rakousko, Slovensko a Řecko. Výsledkem bakalářské práce je po následném porovnání a vyhodnocení, stav státního dluhu České republiky oproti vybraným státům.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem teoretické části bakalářské práce je za pomoci odborných publikací nebo odborných internetových zdrojů teoreticky vysvětlit pojmy úzce spojené s problematikou státního dluhu. Mezi dílčí cíle teoretické části patří vysvětlení, jakými metodami se státní dluh měří a jakým způsobem by mohl být snížen.

V praktické části se věnuje zejména samotné metodě komparace státního dluhu České republiky s vybranými státy Evropské unie, mezi které patří Německo, Irsko, Rakousko, Slovensko a Řecko. Období, které slouží jako ukazatel vývoje státního dluhu je od roku 2010 do roku 2021. Státy byly vybrány dle rozdílné ekonomické a finanční situace. Dílčím cílem praktické části je určit faktory, které mohou mít za následek postupné zvyšování státního dluhu České republiky a ve finále nastínit možné kroky, které by mohly vést ke stabilizaci růstu státního dluhu, či dokonce k jeho mírnému snižování.

2.2 Metodika

K uskutečnění teoretických cílů bakalářské práce je použita metoda deskriptivní, která popisuje pojmy vyskytující se v teoretické části pomocí odborných publikací, nebo ověřených internetových zdrojů.

V praktické části je za použití deskripce časových řad popsán vývoj státních dluhů od roku 2010 do roku 2021. Dále jsou v Excelu pomocí analýzy a syntézy vytvořeny grafy, které vyobrazují vývoj státního dluhu ve vybraných státech Evropské unie v letech 2010 až letech 2021 a následně jsou grafy pomocí metody komparace porovnány s daty České republiky. Data jsou čerpána z oficiálních stránek Eurostatu a Ministerstva financí České republiky. V poslední radě jsou navrženy možné řešení, které by mohli z dlouhodobého hlediska snížit růst státního dluhu České republiky.

3 Teoretická část

Pro správné pochopení problematiky zadluženosti států, jsou v této kapitole vysvětleny základní pojmy jako je veřejné finance, veřejný dluh, státní rozpočet a rozpočtový deficit.

3.1 Veřejné finance

Veřejné finance jsou pojmem v rámci ekonomického systému, které jsou používané k označení finančních vztahů a operací mezi autoritami tzv. veřejné správy (orgány a institucemi) a ostatními subjekty (občany, firmami).¹

Ing. Pavlásek tvrdí že: *„veřejné finance představují peněžní vztahy, které zprostředkovávají tvorbu, rozdělení a použití peněžních fondů, resp. Peněžního kapitálu státu, orgánů územní samosprávy, státních podniků a ostatních veřejných organizací. Hlavním článkem veřejných financí jsou finance státu jako orgánu centrální moci.“*²

Svou roli mají veřejné finance v celkovém mechanismu fungování státu po celém světě. Veřejné finance uspokojují každodenní potřeby svých obyvatel, měst, obcí nebo příspěvkových či rozpočtových organizací.³

Mezi základní prvky veřejných financí patří daně, příjmy a výdaje. Od 30. let 20. století přibyla k funkcím států funkce ekonomická. Díky této funkci stát vykonává rozdílné činnosti jako například funkci alokační, redistribuční a stabilizační.⁴

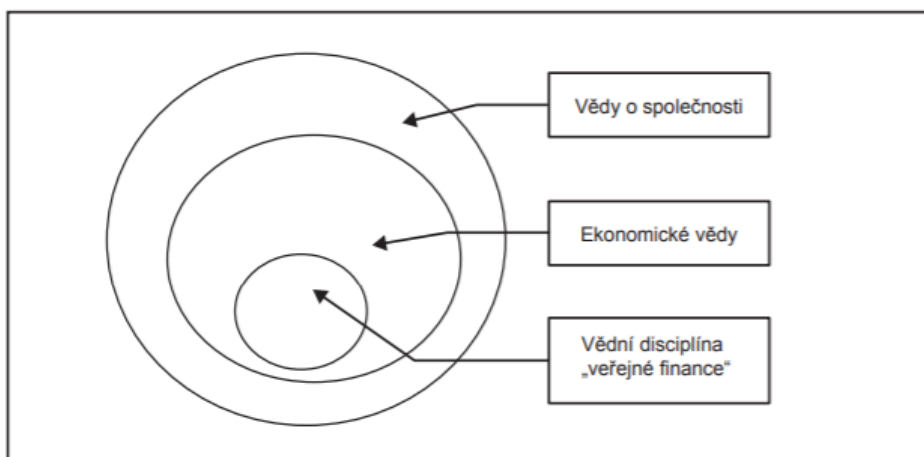
¹ HAMERNÍKOVÁ, B. a MAAAYTOVÁ, A. *Veřejné finance 2*. Praha: vydavatelství Wolters Kluwer, 2010. s 11.

² PAVLÁSEK, V. a HEJDUKOVÁ, P. *Veřejné finance a daně v České republice*. Plzeň: vydavatelství Nava, 2011. s 20.

³ PAVLÁSEK, V. a HEJDUKOVÁ, P. *Veřejné finance a daně v České republice*. Plzeň: vydavatelství Nava, 2011. s 20.

⁴ HAMERNÍKOVÁ, B. a MAAAYTOVÁ, A. *Veřejné finance 2*. Praha: vydavatelství Wolters Kluwer, 2010. s 12.

Obrázek 1: Věda --o společnosti, ekonomické vědy, veřejné finance

Zdroj: MAAYTOVÁ, A., OCHRANA, F. a PAVEL, J. *Veřejné finance v teorii a praxi* (2015)

Obrázek 1 popisuje veřejné finance z vědeckého pohledu a jejich vztah. Veřejné finance patří z pohledu vědní disciplíny do systému věd o společnost a ekonomických věd. Veřejné finance mají za úkol zkoumat určité části společenských problémů, jako jsou ekonomické problémy, ale nikoliv společenské problémy jako kompletní celek.⁵

3.1.1 Funkce veřejných financí

Fiskální funkce je primární funkcí daní. Disponují schopností naplnit veřejný rozpočet.

3.1.2 Funkce redistribuční

Stát se pomocí redistribuční funkce snaží snížit nerovnoměrnost mezi příjmy a důchody, tak aby bylo dosaženo co největší spravedlnosti mezi jednotlivými subjekty. Redistribuce se uskutečňuje přímo či nepřímou a její realizace se provádí na výdajové a příjmové straně.⁶

Funkci redistribuční prosazují změny příjmů jednotlivých osob nebo skupin. K uskutečnění těchto změn je dopomáháno pomocí fiskálních nástrojů, mezi které patří například transfery, daně a regulované ceny statků.⁷

⁵ MAAYTOVÁ, A., OCHRANA, F. a PAVEL, J. *Veřejné finance v teorii a praxi*, Praha: vydavatelství Grada Publishing, 2015. s 14.

⁶ DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*, Praha: vydavatelství C.H. Beck, 2008. s 8.

⁷ KAMENÍČKOVÁ VĚRA, *Deník veřejné správy* [online]. 12.10.1999 [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=13137>

3.1.3 Funkce alokační

Hlavním účelem alokační funkce je skrze veřejné finance zvyšovat efektivnost tržní alokace zdrojů. Alokační funkce má svoje využití hlavně v případě, kdy je tržní cena deformována a díky tomu nevede ke správně alokaci zdrojů. Existuje plno příčin, které způsobují deformaci tržní ceny. Mezi tyto příčiny můžeme například zařadit problém veřejných statků, kterému se nejvíce věnuje normativní teorie.⁸

3.1.4 Funkce stabilizační

Podle doc. Ing. Lajtkepové: „*funkce stabilizační má pomocí systému veřejných financí zmiňovat oscilace míry ekonomické aktivity. Způsobené hospodářským cyklem. Aktivní použití veřejných financí v rámci fiskální politiky se zde stává součástí hospodářské politiky státu.*“⁹

Funkce stabilizační zastává úkoly, které vláda země vymezuje v oblasti ekonomického růstu, zaměstnanosti a stability cenové hladiny. Diskontní sazba, devizový kurz nebo povinné minimální rezervy komerčních bank u centrálních bank, to jsou všechno jedny z mnoha nástrojů, které pomáhají k výkonu stabilizační funkce.¹⁰

3.1.5 Funkce Regulační

Tato funkce je výhradně prosazována v období nerovnovážného vývoje ekonomiky. Pomocí příjmů a výdajů státního rozpočtu pomáhá s potlačováním negativních účinků na výrobu, cenu a nezaměstnanost. Regulační funkce taktéž pomáhá s bojem proti inflaci.¹¹

3.1.6 Funkce Kontrolní

Používá se u státního rozpočtu a také u místních rozpočtů. Kontrolní funkce slouží výhradně k vymezení požadavku na kontrolu všech příjmů a výdajů. Funkce tohoto typu musí být prosazována v souladu s veřejnými zájmy. Ve finále by tak vyprodukované příjmy měli být zároveň nástrojem, díky kterému bude prověřena hospodárnost výdajů.¹²

⁸ DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*, Praha: vydavatelství C.H. Beck, 2008. s 8.

⁹ LAJTKEPOVÁ, E. *Veřejné finance v České republice*, Brno: vydavatelství Akademické nakladatelství CERM, 2007. S 14.

¹⁰ KAMENÍČKOVÁ VĚRA, *Deník veřejné správy* [online]. 12.10.1999 [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=13137>

¹¹ VYBÍHAL, V. *Veřejné finance*, Hradec Králové: vydavatelství E.I.A, 1995. s 22.

¹² VYBÍHAL, V. *Veřejné finance*, Hradec Králové: vydavatelství E.I.A, 1995. s 22.

3.1.7 Principy veřejných financí

Pro finance veřejné, které nejsou živelné, ale zároveň podléhají vládnímu finančnímu plánu platí 3 základní principy (nenávratnost, neekvivalence, nedobrovolnost).

Princip nedobrovolnosti je založen na vynucení pohybu peněz od ekonomických subjektů ke státu.¹³

Princip nenávratnosti znamená, že plátce určitého peněžního obnosu není povinen jej vrátit. Stát nemá žádnou právně vymahatelnou povinnost částku, která byla získána na daních vrátit zpět poplatníkovi. Stát si ovšem obdrženou částku neponechá a používá ji na hrazení veřejných výdajů, ze kterých povětšinou profitují občané státu. Opakem je poté princip podmíněné návratnosti. Pokud je splněna určitá podmínka tak poplatníkovi vzniká nárok na protislužbu.¹⁴

Princip neekvivalence říká, že pokud plátce zaplatil na daních o dvojnásobek více než osoba druhá, tak ho nijak neopravňuje čerpat dvakrát více služeb financovaných z veřejných výdajů. Pokud se ale jedná o vyrovnaný rozpočet, tak je účet státu vzhledem k soukromému sektoru vyrovnán. Individuální účet je vzhledem ke státnímu rozpočtu vyrovnáván jenom náhodně.¹⁵

3.2 Rozpočtová soustava

Rozpočtová soustava je důležitým prvkem fungování každého státu. Díky ní stát zabezpečuje činnosti a úkoly jednotlivých subjektů.

Podle Ing. Pavláška a Ing. Hejdukové má rozpočtová soustava obecně dvě pojetí. *„Nejčastěji se propojují obě pojetí. Pak rozpočtová soustava představuje soustavu veřejných rozpočtů a rozpočtových vztahů existujících mezi nimi a soustavu rozpočtových (finančních)*

¹³ DVORÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*, Praha: vydavatelství C.H. Beck, 2008. s 7.

¹⁴ DVORÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*, Praha: vydavatelství C.H. Beck, 2008. s 7.

¹⁵ DVORÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*, Praha: vydavatelství C.H. Beck, 2008. s 7.

orgánů a institucí, které zabezpečují tvorbu, rozdělování, užití veřejných rozpočtů a kontrolují jejich plnění.“¹⁶

Rozpočtová soustava se dá také popsat jako seskupení rozpočtových institucí a orgánů, které vytvářejí, pečují a kontrolují tvorbu a dělení veřejných rozpočtů. Do veřejných orgánů můžeme zařadit ministerstvo financí, finanční úřady a útvary a jako poslední finanční správu.¹⁷

Velikost rozpočtové soustavy může být různorodá. To jak rozpočtová soustava vypadá odráží různé faktory. Mezi tyto faktory je zahrnuta například velikost a forma uspořádání státu. Rozdílný způsob jakým působí faktory na velikost rozpočtové soustavy ovlivňuje například to, je-li stát typu federace, konfederace nebo unitární stát.¹⁸

Veřejné rozpočty nám primárně slouží k financování veřejných statků. Do soustavy veřejných rozpočtů zahrnujeme mezinárodní rozpočet, ústřední rozpočet a rozpočet územní samosprávy.¹⁹

3.2.1 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba je soustava, jejímž úkolem je třídit příjmy a výdaje v rozpočtové soustavě. Součástí rozpočtové skladby jsou číselné kódy, díky nim je každá výdajová i příjmová položka „označena“ a zařazena do příslušného kódu, což umožňuje srovnávat údaje v rozpočtech.²⁰

Příjmy a výdaje státního rozpočtu jsou řazeny ze dvou hledisek. Hlediska odpovědnostního a hlediska druhového. Odpovědnostní hledisko řadí výdaje a příjmy dle správců kapitol, mezi které patří ústřední orgány a další organizační složky státu. Z druhového hlediska jsou příjmy a výdaje tříděny dle výdajových druhů – rozpočtové třídy, podseskupení rozpočtových položek, sdružení rozpočtových položek²¹

¹⁶ PAVLÁSEK, V. a HEJDUKOVÁ, P. *Veřejné finance a daně v České republice*. Plzeň: vydavatelství Nava, 2011. s 168.

¹⁷ HAMERNÍKOVÁ, B. *Veřejné finance*. Praha: vydavatelství Victoria Publishing, 1996. s 37.

¹⁸ HAMERNÍKOVÁ, B. *Veřejné finance*. Praha: vydavatelství Victoria Publishing, 1996. s 38.

¹⁹ PAVLÁSEK, V. a HEJDUKOVÁ, P. *Veřejné finance a daně v České republice*. Plzeň: vydavatelství Nava, 2011. s 168.

²⁰ PAVLÁSEK, V. a HEJDUKOVÁ, P. *Veřejné finance a daně v České republice*. Plzeň: vydavatelství Nava, 2011. s 172.

²¹ PAVLÁSEK, V. a HEJDUKOVÁ, P. *Veřejné finance a daně v České republice*. Plzeň: vydavatelství Nava, 2011. s 172.

3.3 Státní rozpočet

Jedná se o nejdůležitější prvek veřejného rozpočtu, který má svůj podíl na přerozdělování finančních prostředků a uskutečňování sociálních, ekonomických, politických funkcí státu. Mezi základní funkce státního rozpočtu řadíme redistribuci národního důchodu.

Podle Ing. Pavláška a Ing. Hejdukové je „*státní rozpočet centralizovaný peněžní fond, který je vytvářen, rozdělován a používán především s využitím nenávratného a neekvivalentního způsobu rozdělování*“.²²

Státní rozpočet reprezentuje finanční hospodaření státu. Informuje o očekávaných výdajích a příjmech státu a na jaké aktiva stát posílá peníze. Ke státnímu rozpočtu lze přiřadit i obecné pojmy, jako například příjmy, výdaje a saldo. Státní rozpočet dělíme do tří variant:

- Vyrovnaný státní rozpočet, kdy příjmy do státního rozpočtu jsou rovny výdajům.
- Přebytkový státní rozpočet, kdy jsou příjmy vyšší než výdaje. Přebytek státního rozpočtu je poté většinou používán ke splacení státního dluhu.
- Deficitní státní rozpočet, výdaje jsou vyšší než příjmy.²³

3.4 Dluh

3.4.1 Veřejný dluh

Veřejný dluh nám souvisí s dlouhodobou fiskální nerovnováhou. Veřejný dluh je popsán jako souhrn závazků státu, kam spadají například dluhy územní samosprávy či veřejnoprávních institucí. Zároveň představuje určitý souhrn pohledávek ostatních ekonomických subjektů, mezi které patří například obyvatelé dané země.

Veřejný dluh se klasifikuje zejména na čistý a hrubý. Hrubý veřejný dluh vyjadřuje celkový objem územní samosprávy, veřejných institucí a závazku státu. Čistý veřejný dluh následně reprezentuje celkový objem závazků, které byly sníženy o objem pohledávek. Čistý

²² PAVLÁSEK, V. a HEJDUKOVÁ, P. *Veřejné finance a daně v České republice*. Plzeň: vydavatelství Nava, 2011. s 128.

²³ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Státní rozpočet v kostce – 2014* [online]. Copyright © 2005 [cit. 18.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/rozpocet-v-kostce/statni-rozpocet-v-kostce-2014-17501>

dluh se rozlišuje na vnější a vnitřní. Vnitřní dluh se nachází vně státu, kam patří například investoři. Vnější dluh se nachází v zahraničí, kde operují zahraniční investoři.²⁴

3.4.2 Státní dluh

Státní dluh je definovaný podle zákona č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech jako „souhrn státních finančních pasiv tvořených závazky státu, které vznikly ze státem přijatých zahraničních půjček, úvěrů od bank a z vydaných státních dluhopisů a jiných závazků státu (jiné státní cenné papíry)“.²⁵

Do státního dluhu nepatří dluhy rozpočtových fondů, krajů a obcí, ale taktéž i státní záruky, které spravuje státní rozpočet.²⁶

Podle dostupných dat se státní dluh ČR neustále navyšuje. V roce 2018 činil celkový státní dluh 1 622 mld. Kč. V roce 2019 činil celkový státní dluh 1 640 mld. Kč. A V roce 2020 činil celkový státní dluh 2 049 mld. Kč.²⁷

3.4.3 Dělení státního dluhu

Tabulka 1: Dělení státního dluhu

ZAHRANIČNÍ DLUH	DOMÁCÍ DLUH	NEOBCHODOVATELNÝ DLUH	OBCHODOVATELNÝ DLUH
Přijaté úvěry a zápůjčky	Státní pokladniční poukázky	Přijaté zápůjčky	Státní pokladniční poukázky
Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy vydané na zahraničním trhu	Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy vydané na domácím trhu	Spořicí státní dluhopisy	Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky, vlastní zpracování, dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/statistiky/struktura-a-vyvoj-statniho-dluhu/>

²⁴ PEKOVÁ, J. *Veřejné finance teorie a praxe ČR*. Praha: vydavatelství Wolters Kluwer, 2011. s 506, 507, 508.

²⁵ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Vládní dluh, vládní deficit, státní dluh, deficit státního rozpočtu 2006* [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2006/2006-10-13-tiskova-zprava-5819-5819>

²⁶ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Definice a měření* [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/zakladni-informace/definice-a-mereni>

²⁷ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Struktura a vývoj státního dluhu* [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/statistiky/struktura-a-vyvoj-statniho-dluhu>

Státní dluh můžeme rozdělit na domácí dluh a zahraniční dluh. Do zahraničního dluhu se řadí například dluhopisy, které byly vydány v zahraničí v cizích měnách, nebo přijaté úvěry od evropských investičních bank. Domácí dluh zahrnuje například státní pokladniční poukázky. Aktivní nákupy státního dluhu v cizí měně přinášejí svoje výhody a to především měnicím se ekonomice, která nedokáže zajistit veškeré potřeby financování skrze domácí trh. Zahraniční investice do ekonomiky tak řeší nedostatek finančního kapitálu, který omezuje domácí investice. Výhody spojené se zahraničním dluhem jdou ruku v ruce i s nevýhodami, mezi které patří například měnové riziko. Úroky, které vznikají ze zahraničního dluhu je potřeba splácet v cizí měně. Tím vzniká nátlak na pokles salda bilance důchodů.²⁸

3.4.4 Hlavní příčiny růstu státního dluhu

Růst státního dluhu může zapříčinit plno aspektů, událostí atd. V minulosti, ale i v současnosti státy kolabovaly na úkor válek, které zničily ekonomiku a trvalo mnoho let než se zpátky nastartovala. Česká republika zaznamenala prudký nárůst státního dluhu po roce 1996. Mezi hlavní příčiny neustálého zvyšování státního dluhu patří zvyšování rozpočtových deficitů. Dalším důvodem jsou případy, kdy stát přebírá nesplacené dluhy od soukromých či státních podniků.²⁹

Pavel Dvořák rozděluje příčiny státního deficitu obecně do dvou kategorií:

- **Aktivní příčiny vzniku státního deficitu**

Aktivní vznik státního deficitu zapříčiňuje vláda svými rozhodnutími, které vedou k poklesu příjmů nebo růstu veřejných výdajů. Aby takové rozhodnutí vláda provedla musí mít k tomu značné důvody, mezi které patří například rozložení důsledku výdajového šoku. Tímhle konkrétním rozhodnutím se dá zabránit prudkému zvýšení daní. Dalším příkladem je pokus o rozdělení daňové zátěže.³⁰

²⁸ ÚNRR, *Vývoj státního dluhu České republiky* [online]. [cit. 22.02.2022]. Dostupné z: https://unrr.cz/wp-content/uploads/2019/06/Informa%C4%8Dn%C3%AD-studie_V%C3%BDvoj-st%C3%A1tn%C3%ADho-dluhu-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky.pdf

²⁹ DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*, Praha: vydavatelství C.H. Beck, 2008. s 51.

³⁰ DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*, Praha: vydavatelství C.H. Beck, 2008. s 56.

Podle doc. Ing. Dvořáka je „*aktivní rozpočtový deficit v praxi velmi často projevem vládního populismu, snahy naklonit si voliče a získat tak politický prospěch.*“³¹

- **Pasivní příčiny vzniku státního deficitu**

Jedná se o rozpočtový deficit, který vláda nedokáže ovlivnit. Následkem je pokles příjmů nebo nárůst veřejných výdajů. Mezi příčiny s největším výskytem se řadí hospodářský pokles, nákladový šok nebo již výše zmíněné mimořádné události (válečný konflikt).³²

3.5 Měření státního dluhu

Státní dluh můžeme měřit pomocí 2 metod. Metodou GFS 1986 (mezinárodní měnový fond) a metodou ESA 95 (metodika statistického úřadu). Metoda GFS je prováděna pomocí Mezinárodního měnového fondu. Metoda ESA je založena na metodologii národních účtů. Oboje tyto metody se používají k měření rozpočtového deficitu, či státního dluhu.³³

3.5.1 GFS 1986

Metodika, je založena na bázi peněžních toků, které fungují na cash principu, což znamená, že se uskutečňují v okamžiku, kdy je realizována příjmová nebo výdajová operace. Jejím autorem je Mezinárodní měnový fond a zodpovědnosti za tuto metodiku nese ministerstvo financí České republiky. GFS 1986 má velmi blízko k metodice sledování příjmů a deficitu rozpočtu. Z toho důvodu je hojně používána v rozpočtových dokumentech např. státního rozpočtu a při predikci budoucího vývoje fiskální politiky. Největší výhodou této metody je, že určená data se dokážou vykázat ve velmi krátkém okamžiku, hned po ukončení pozorovaného období a zároveň mají menší náročnost na zdrojová data. Metoda GFS 1986 disponuje přímou vazbou nejenom na schvalovaný státní rozpočet, ale zároveň i na rozpočty státních fondů (fond životního prostředí České republiky, fond kinematografie atd.). V roce 2001 byl Mezinárodním měnovým fondem vytvořen nový mezinárodní

³¹ DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*, Praha: vydavatelství C.H. Beck, 2008. s 56.

³² DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*, Praha: vydavatelství C.H. Beck, 2008. s 54.

³³ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Metodiky ESA 95, GFS 1986 a GFS 2001*. [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/metodiky/2012/metodiky-esa-95-gfs-1986-a-gfs-2001-9577>

statistický standart GFS 2001. Mezi členské státy Evropské unie se tento standart dostal v průběhu roku 2002.³⁴

3.5.2 ESA 95

Metodika ESA 95 (European System of Integrated Economic Accounts) je postavena na metodologii národních účtů. Za autora této metody je považován Eurostat (Statistický úřad Evropské komise) se sídlem v Lucembursku. Eurostatem je tato metoda neustále aktualizována, přičemž za správný chod tohoto standartu je zodpovědný každý národní statistický úřad. U nás v České republice za to nese odpovědnost Český statistický úřad. Ten Evropské unii musí předkládat údaje o hospodaření vládního sektoru. Jedná se hlavně o fiskální notifikaci vládního dluhu a deficitu, který je Evropské unii předkládán dvakrát do roka. Metodika ESA 95 je používá výhradně pro výpočet maastrichtských konvergenčních kritérií vládního deficitu a dluhu.³⁵

3.5.3 Rozdíl mezi ESA 95 a GFS 1986

Aktuálně zásadní rozdíl mezi metodikou ESA 95 a GFS 1986 je ve vymezení vládního sektoru. U metodiky GFS 95 je do výpočtu zasazeno více mimorozpočtových fondů např. Vinařský fond, veřejné školy a správa železničních dopravních cest. Ve finále je zachyceno i jejich celkové hospodaření. Metoda GFS 1986 tyto instituce uvádí pouze skrze prostřednictví jejich obvodů.³⁶

Mezi hlavní výhody této metody GFS 1986 patří bezprostřední vazba na odsouhlasený státní rozpočet, rozpočty státních fondů a nižší obtížnost na zdrojová data. Mezi hlavní výhody ESA 95 patří podávání komplexnějšího vyhodnocení hospodaření vládního sektoru a z analytického hlediska má větší vypovídající váhu. Mezi nevýhody metody ESA 95 patří vyšší náročnost na datové zdroje.³⁷

³⁴ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Metodiky ESA 95, GFS 1986 a GFS 2001*. [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/metodiky/2012/metodiky-esa-95-gfs-1986-a-gfs-2001-9577>

³⁵ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Metodiky ESA 95, GFS 1986 a GFS 2001*. [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/metodiky/2012/metodiky-esa-95-gfs-1986-a-gfs-2001-9577>

³⁶ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Metodiky ESA 95, GFS 1986 a GFS 2001*. [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/metodiky/2012/metodiky-esa-95-gfs-1986-a-gfs-2001-9577>

³⁷ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Hlavní rozdíly mezi ESA 95 a GFS 1986*. [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/metodiky/2007/hlavni-rozdily-mezi-esa-95-a-gfs-1986-9578>

3.6 Evropská unie

Evropská unie je politicko-ekonomická unie, ve které je k dnešnímu dni 27 států. Česká republika se k Evropské unii přidala v roce 2004. Posledním státem, který se přidal k Evropské unii bylo v roce 2013 Chorvatsko. V roce 2020 Evropskou unii opouští Spojené království Velké Británie.

Začátek Evropské unie se datuje k roku 1958, kdy bylo založeno Evropské hospodářské společenství. V tomto společenství bylo ze začátku šest zemí: Francie, Itálie, Lucembursko, Německo, Belgie a Nizozemsko. V průběhu let až do roku 2021 se k těmto zemím připojilo celkem 22 států.³⁸

3.6.1 Co zajišťuje Evropská unie

3.6.1.1 Životní prostředí

Evropská unie si v roce 2008 vytyčila určité cíle, které chtěla splnit do roku 2020. Mezi některé vybrané cíle patří: snížení emisí o 20 % biopaliva, elektrická energie, vodík budou součástí 10 % všech pohonných hmot pro dopravu celkové snížení spotřeby energie o 20 % a zároveň zvýšit podíl obnovitelných zdrojů na trhu o 20 %.³⁹

3.6.1.2 Technologické inovace

Technologie byla v minulosti něco, co udávalo sílu, kvalitu státu. Jinak tomu není i v dnešní době a Evropská unie si toho je plně vědoma. Proto byla v roce 1958 založena Evropské společenství pro atomovou energii Euratom a EHS. Hlavním cílem bylo využití atomové energie k mírovým účelům. Jak šla technologie časem kupředu musela EU držet krok. Proto bylo potřeba odstranit zábrany mezinárodních výzkumných programů a podpořit spolupráci vědeckých subjektů.⁴⁰

³⁸ OFICIÁLNÍ INTERNETOVÁ STRÁNKA EU, *Cíle a hodnoty*. [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_cs

³⁹ FONTAINE, P. *Evropa ve 12 lekcích*. Lucemburk: vydavatelství Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007. s 29.

⁴⁰ FONTAINE, P. *Evropa ve 12 lekcích*. Lucemburk: vydavatelství Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007. s 30.

3.6.1.3 Energie

Energetická soběstačnost je pro Evropskou unii velkým problémem. Více než polovina všech zdrojů energie se do Evropské unie dováží z okolních států. Omezení či výpadek dodávek by měl kritický dopad na všechny členské státy Evropské unie. EU se zároveň snaží zavádět opatření, která by snížila spotřebu energie, jako například inteligentnější využívání spotřeby energie, či alternativní zdroje (obnovitelné zdroje). Další prioritou je lepší management propojení energie skrz celou Evropskou unii, což by mohlo vést k lepšímu využívání energií. Největším dovozcem energie pro EU je Rusko a dálný východ.⁴¹

3.6.2 Maastrichtská konvergenční kritéria

Jedná se o kritéria, které jsou prvním krokem k úspěšnému vstupu do hospodářské unie EU. Hlavním úkolem maastrichtského kritéria je posoudit schopnost uchazeče přizpůsobit se měnovému režimu EU, aniž by bylo zapříčiněno vzniku nestability (inflaci) pro ucházející se zemi nebo pro eurozónu jako takovou. Hodnocení kritérií provádí Evropská komise a Evropská centrální banka. Maastrichtská smlouva vešla v platnost 1. listopadu 1993. Smlouva samotná je poté dělena na čtyři ekonomické kritéria:⁴²

- Kritérium cenové stability
- Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb
- Kritérium kurzové stability
- Kritérium udržitelnosti veřejných financí

3.6.3 Kritérium cenové stability

Pokud se uchazečská země stane součástí měnové unie, nesmí pro obnovování cenové konkurenceschopnosti použít kurz. Tím že budou splněny tyto požadavky tak uchazečská země prokazuje, že se dokáže obejít bez kurzu národní měny. Hodnocení cenové stability vychází v základu z díkce příslušných článků a z jejich výkladu.⁴³

⁴¹ FONTAINE, Pascal. (2018) *Evropa ve 12 lekcích*. Dostupné z <https://data.europa.eu/doi/10.2775/796966>

⁴² Ministerstvo financí ČR *Maastrichtská kritéria*, [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 19.02.2022]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>

⁴³ Ministerstvo financí ČR *Maastrichtská kritéria*, [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 19.02.2022]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>

Uchazečská země musí mít za rok měření průměrnou inflaci o 1,5% menší než tři členské státy, které byly v dané oblasti cenové stability nejlepší.⁴⁴

3.6.4 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Pokud chce uchazečská země splnit toto kritérium, musí být trvale konvergentní. To znamená že musí znát učení efektivnosti kapitálového trhu. Brzká konvergence úrokových sazeb by měla zabránit nečekané změně v cenách dlouhodobých dluhopisů hned poté co se uchazečská země stane členem eurozóny.

Uchazečská země musí mít v průběhu jednoho roku před šetřením dlouhodobou nominální sazbu menší o 2 % než tři členské státy, který měli v oblasti cenové stability nejlepší výsledky.⁴⁵

3.6.5 Kritérium kurzové stability

Hlavním úkolem plnění kurzového kritéria je vytvoření jistoty. Když uchazečská země vstupuje do eurozóny (měnové unie), tak bude ujištěna, že směnný kurz dané národní měny bude na fundamentálně správné úrovni, čímž se nestane zdrojem makroekonomických nerovnováh.⁴⁶

Požadavky pro uchazečskou zemi jsou proto, aby se po dobu posledních 2 let účastnila zkoumání pod hlavičkou mechanismu ERM II. Dalším požadavkem pro uchazečskou zemi je, aby nebyl po celou dobu zkoumání její směnný kurz vystaven silnému náporu.⁴⁷

3.6.6 Kritérium udržitelnosti veřejných financí

V Evropě existují prvky a státy, které mohou jednoduše narušit stabilitu eurozóny. Konkrétně toto kritérium mohou splnit jenom ucházející se státy, které svým vstupem do eurozóny nenaruší danou stabilitu. Země, které trpí vysokým deficitem, nebo narůstajícím dluhem mohou poškozovat důvěryhodnost eura a proto nemohu být přijmutí. Maastrichtské smlouvy nedovolují členským zemí Evropské unie hospodařit s enormním schodkem.

⁴⁴ Ministerstvo financí ČR *Maastrichtská kritéria*, [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 19.02.2022]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>

⁴⁵ Ministerstvo financí ČR *Maastrichtská kritéria*, [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 19.02.2022]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>

⁴⁶ Ministerstvo financí ČR *Maastrichtská kritéria*, [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 19.02.2022]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>

⁴⁷ Ministerstvo financí ČR *Maastrichtská kritéria*, [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 19.02.2022]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>

Enormní schodek je poté vytyčen z pohledu rozpočtového deficitu i z hlediska výše státního dluhu. Jedna ze skutečností, kdy kritérium není plněno je popsána níže. ⁴⁸

*„Poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu překračuje referenční hodnotu 3 %, ledaže by buď tento poměr podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně poblíž referenční hodnoty, nebo by překročení referenční hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné.“*⁴⁹

3.7 Možné řešení státního dluhu

Navrhnout řešení, které by snížilo v krátké době dluh České republiky by byl nadlidský úkol. Pokud ovšem budeme myslet do budoucna a podstoupíme dlouhodobé kroky, tak by bylo teoreticky možné přinést pozitivní výsledky. Podle Ing. Dvořáka existuje dost variant, které by mohli pomoci. Bohužel žádný průměrný občan státu nemá takovou moc a bohatství, aby mohl sám něco udělat. Veškerou moc v tomto směru má Ministerstvo financí České republiky.⁵⁰

3.7.1 Aktivní řešení

Představuje přímý zásah vlády do dluhu daného státu. Podmínkou ale zůstává že růst dluhu k podílu HDP musí být nadprůměrný. Aby nastala tato situace, musí být prokázány dvě situace. První situací je navyšující se zatížení výdajové strany rozpočtu vzrůstajícími úrokovými platbami. Druhá situace nastává v moment, kdy relativní váha veřejného dluhu překročí kritickou hranici. Jedná se o nejvážnější situaci, protože následek může být takový, že soukromý sektor ztratí důvěru ve vládu, která dluhy posuzuje.⁵¹

3.7.2 Výnosy z privatizace

Užití výnosů z privatizace se považuje za krátkodobě vysoce účinnou variantu, která slouží ke snížení státního dluhu. Smyslem této varianty je získat výnos na prodeji státního

⁴⁸ Ministerstvo financí ČR *Maastrichtská kritéria*, [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 19.02.2022]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>

⁴⁹ Ministerstvo financí ČR *Maastrichtská kritéria*, [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 19.02.2022]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>

⁵⁰ DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*, Praha: vydavatelství C.H. Beck, 2008. s 139.

⁵¹ DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*, Praha: vydavatelství C.H. Beck, 2008. s 140, 141.

majetku soukromým společnostem, subjektům. Bohužel z dlouhodobého hlediska prodej státního majetku nemusí být zrovna rozumný.⁵²

3.7.3 Mimořádná kapitálová dávka

V některých případech řešení dluhové problému se vláda daného státu rozhodne jít cestou zvyšování daní. V těchto případech mohou nastat tzv. „*distorzní efekty*“, které se týkají přímých i nepřímých daní. Řešení tohoto problému spočívá v použití jednorázové paušální kapitálové dávky. Výnos z těchto dávek je poté použit pro zkrácení části veřejného dluhu.⁵³

⁵² DVORÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*, Praha: vydavatelství C.H. Beck, 2008. s 143.

⁵³ DVORÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*, Praha: vydavatelství C.H. Beck, 2008. s 143.

4 Praktická část

Hlavním cílem praktické části bakalářské práce je popsat vývoj státního dluhu České Republiky. Následně jej porovnat s vybranými státy Evropské Unie, mezi které autor zařadil Německo, Irsko, Slovensko, Řecko a Rakousko. Poté co bude podrobně popsán vývoj státního dluhu České republiky a vybraných států bude provedena komparace výsledků zvolených států s Českou republikou. V neposlední řadě autor navrhne možné řešení státního dluhu.

4.1 Vývoj státního dluhu České Republiky od roku 2010 do roku 2021

4.1.1 2010

Státní rozpočet na rok 2010 schvalovala úřednická vláda Jana Fischera, která stanovila příjmy na 1 022 mld. Kč a výdaje na 1 184,9 Kč, čili schodek činil 162,9 mld. Kč. Téhož roku byl státní rozpočet jednou upravován a to tak, že státní rozpočet vzrostl na 1 055,2 mld. Kč a zároveň tak výdaje na hodnotu 1 218,1 mld. Kč. Schodek byl teda k této změně na hodnotě 162,9 mld. Kč. V roce 2010 se výkonnost české ekonomiky zvýšila a to hlavně díky oživení světového obchodu. Totéž platí pro HDP, které během roku 2010 vzrostlo o 3,9 % na 36,4 % a to zejména kvůli zahraničnímu obchodu a domácí poptávce. Zvyšování se nevyhnul ani státní dluh, který v lednu v roce 2010 začínal na 1 178,2 mld. Kč a na konci roku končil na 1 344,1 mld. Kč. Státní dluh se tedy za rok 2010 zvýšil o 165,9 mld. Kč. Konečné hospodaření státního rozpočtu v roce 2010 skončilo se schodkem 156,4 mld. Kč.⁵⁴

4.1.2 2011

Příjmy do státního rozpočtu byly pro rok 2011 stanoveny částkou 1 055,7 mld Kč, výdaje částkou 1 190,7 mld. Kč se schodkem státního rozpočtu 135 mld. Kč. Celkové příjmy v porovnání s předchozím rokem vzrostly o 55,3 mld. Kč, výdaje vzrostly o 33,9 mld. Kč a schodek se snížil o 21,4 mld. Kč. Ekonomika České Republiky zaznamenala roku 2011 mírný růst až do druhé poloviny, kdy mírně poklesla. Zahraniční obchod měl i tento rok pozitivní dopad na českou ekonomiku. HDP v roce 2011 vzrostlo o 1,7 %. Zahraniční státní dluh vzrostl během daného období o 9,4 mld. Kč což zvedá jeho podíl na celkovém státním

⁵⁴ MINISTERSTVO FINANČÍ ČR, *Státní závěrečný účet za rok 2010*. [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2010/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2010-2059>

dluhu na 21,2 %. Zvyšování státního dluhu pokračuje i v roce 2011 a to ze začínající částky 1344,1 mld. Kč na 1499,4 mld. Kč. To je o 155,3 mld. Kč. Dále se zvýšil podíl státního dluhu na HDP na 39,4 %. Oproti roku 2010 to činí nárůst o 3,8 %. Ke konci roku činil schodek 142,8 mld. Kč. V porovnání s rokem 2010 je to o 13,6 mld. Kč lepší.⁵⁵

4.1.3 2012

Na rok 2012 byly schváleny následující hodnoty. Celkové příjmy v hodnotě 1 084,7 mld. Kč. Celkové výdaje v hodnotě 1 189,7 mld. Kč. Roční schodek se dostal na hodnotu 105 mld. Kč. Státní dluh České Republiky se oproti roku 2011 zvýšil o 168,3 mld. Kč a to na konečnou hodnotu 1 667,6 mld. Kč. Hlavní příčinou růstu státního dluhu pořád zůstává deficit hospodaření státního rozpočtu. Podíl státního dluhu na HDP se i nadále zvyšuje a oproti roku 2011 vzrostl o 4,4 % na finálních 43,4 %.⁵⁶

4.1.4 2013

V roce 2013 byl schválený celkový příjem 1 076,37 mld. Kč a celkové výdaje v částce 1 176,37 mld. Kč. Schodek činil 100 mld. Kč. Během roku 2013 se státní dluh zvýšil o 15,7 mld. Kč na částku 1 683,3 mld. Kč. Jedním z důvodů zvyšování státního dluhu byl schodek státního rozpočtu ve výši 81,3 mld. Kč a také znehodnocení české koruny v částce 13,4 mld. Kč. Podíl státního dluhu na HDP se v roce 2013 dostává na hodnotu 43,7 %.⁵⁷

4.1.5 2014

Celkové příjmy státního rozpočtu pro rok 2014 byly stanoveny částkou 1 098,24 mld. Kč. Celkové výdaje potom částkou 1 210,24 mld. Kč se schodkem 112 mld. Kč. Státní dluh se v roce 2014 propadl o 19,7 mld. Kč na částku 1 663,7 mld. Kč. Za tento pokles mohli v roce 2014 výhradně operace finančních aktiv a koordinované řízení likvidity. Podíl státního dluhu na HDP v roce 2013 poklesl celkově na konečných 39 %.⁵⁸

⁵⁵ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Státní závěrečný účet za rok 2011*. [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2011/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2011-2068>

⁵⁶ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Vládní návrh státního závěrečného účtu ČR za rok 2012* [online], [cit. 08.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2012/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2012-12306>

⁵⁷ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Státní závěrečný účet za rok 2013* [online], [cit. 08.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2013/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2013-17756>

⁵⁸ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Státní závěrečný účet za rok 2014* [online], [cit. 08.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2014/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2014-21750>

4.1.6 2015

Celkové příjmy státního rozpočtu byly v roce 2015 schváleny na částku 1 118,46 mld. Kč. Výdaje na částku 1 218,46 mld. Kč a schodek na 100 mld. Kč. Státní dluh se v roce 2015 lehce zvyšoval a to o konkrétní hodnotu 9,3 mld. Kč na finálních 1 673 mld. Kč. Podíl státního dluhu na HDP v roce 2015 se snížil ze začínající hodnoty 39 % na hodnotu 37,4 %. To je přesněji o 1,6 %. Za toto snížení může především tvorba hrubého kapitálu, výdaje na finální spotřebu vlády i domácností a hlavně domácí poptávka.⁵⁹

4.1.7 2016

Schválený rozpočet na rok 2016 se skládal z celkových příjmů v hodnotě 1 180,86 mld. Kč. Celkových výdajů v hodnotě 1 250,86 mld. Kč a schodek, který byl v částce 70 mld. Kč. Státní dluh se během roku 2016 snížil o 59,6 mld. Kč na částku 1 613,4 mld. Kč a to stále kvůli kvalitnímu řízení likvidity státní poklady. Další důvod snížení státního dluhu byla skutečnost že v roce 2016 byl dosažen přebytek ve státním rozpočtu o 61,8 mld. Kč. Podíl státního dluhu na HDP se snížil z 36,7 % na koncových 34,2 % to je konkrétně o 2,5 %.⁶⁰

4.1.8 2017

Celkové příjmy k roku 2017 byly schváleny ve výši 1 249,27 mld. Kč. Celkové výdaje ve výši 1 309,84 mld. Kč a tudíž schodek byl 60 mld. Kč. Stav státního dluhu ke konci roku 2016 začínal na 1 613,4 mld. Kč a přes rok 2017 se zvýšil o 11,3 mld. Kč na 1 624,7 mld. Kč. Podíl státního dluhu na HDP se za rok 2017 snížil oproti roku 2016 o 1,6 % na 32,2 %. Růst celkové ekonomiky zapříčinili všechny odvětví národního hospodářství, ale mezi ten nejvýznamnější se řadí zpracovatelský průmysl.⁶¹

⁵⁹ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Státní závěrečný účet za rok 2015* [online], [cit. 08.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2015-26636>

⁶⁰ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Státní závěrečný účet za rok 2016* [online], [cit. 08.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2016/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2016-31478>

⁶¹ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Státní závěrečný účet za rok 2017* [online], [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2017/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2017-35116>

4.1.9 2018

Celkové příjmy do státního rozpočtu byly stanoveny částkou 1 314,50 mld. Kč. Celkové výdaje částkou 1 364,50 mld. Kč a schodek činil 50 mld. Kč. V porovnání s rokem 2017 byly celkové příjmy navýšeny o 65,2 mld. Kč, celkové výdaje vzrostly o 55,2 mld. Kč a schodek byl nižší o 10 mld. Kč. Státní dluh se za rok 2018 dokázal snížit o 2,7 mld. Kč na hodnotu 1 622 mld. Kč. Podíl státního dluhu na HDP se i v roce 2018 nadále snižoval a to o 1,7 % na 30,5 %. Díky klesajícímu dluhu se Česká republika mohla polepšit i v ratingu hodnocení závazků.⁶²

4.1.10 2019

Na rok 2019 byly schváleny následující částky. Celkový příjem ve výši 1 465,36 mld. Kč, celkové výdaje ve výši 1 505,36 mld. Kč a schodek ve výši 40 mld. Kč. Státní dluh České republiky se během roku 2019 začal zase zvyšovat a to o konečnou hodnotu 18,2 mld. Kč na 1 640,2 mld. Kč. Podíl státního dluhu na HDP se neustále snižuje. Konkrétně o 1,4 % na finálních 29,1 %. Za růst HDP v roce 2019 může především domácí poptávka a výdaje domácností na konečnou spotřebu.⁶³

4.1.11 2020

Celkové příjmy a výdaje do státního rozpočtu v roce 2020 byly schváleny v následujících částkách. Příjmy v hodnotě 1 364,8 mld. Kč. Výdaje v hodnotě 1 864,8 mld. Kč a schodek 28,5 mld. Kč. Státní dluh České republiky se za rok 2020 zvedl o 409,5 mld. Kč a vyšplhal se na konečnou částku 2 049,7 mld. Kč. Podíl státního dluhu na HDP se zvedl za rok 2020 o 7,2 % a to na 36,3 %. Ekonomika České republiky v roce 2020 hodně trpěla. Za tuto skutečnost můžou především protiepidemická opatření, která byla zavedena v rámci pandemie Covidu-19. Pokles HDP zapříčinila především zahraniční a domácí poptávka.⁶⁴

⁶² MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Státní závěrečný účet za rok 2018* [online], [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2018/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2018-36452>

⁶³ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Státní závěrečný účet za rok 2019* [online], [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2019/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2019-39631>

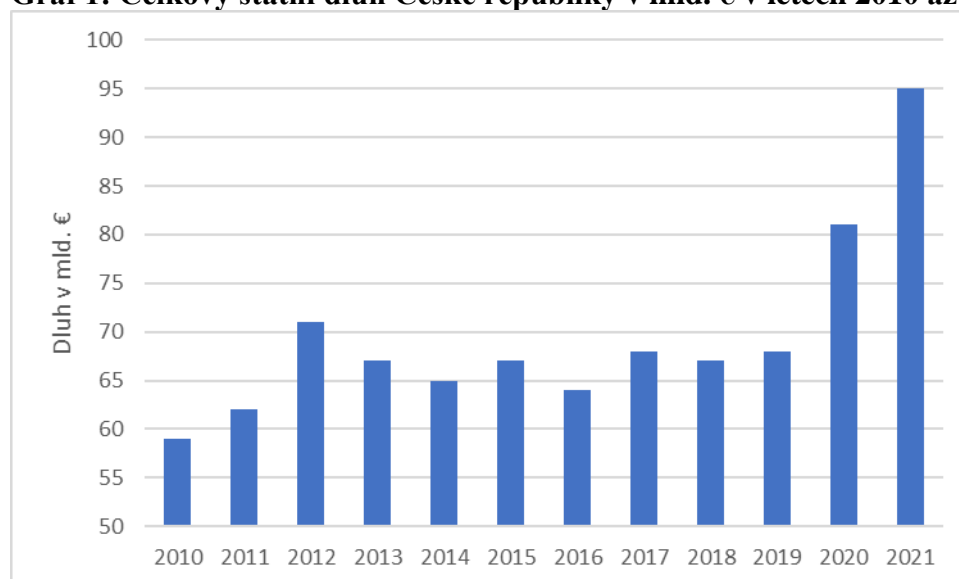
⁶⁴ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Státní závěrečný účet za rok 2020* [online], [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2020/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2020-41689>

4.1.12 2021

Do státního rozpočtu byly schváleny v roce 2021 příjmy v celkové výši 1 488,3 mld. Kč. Celkové výdaje ve výši 1 806,3 mld. Kč a saldo ve výši 320 mld. Kč.⁶⁵

Státní dluh České republiky vzrostl v průběhu roku 2021 o 416,3 mld. Kč na částku 2 466 mld. Kč. Hlavním důvodem zvyšování schodku a státního dluhu je stále trvající krizové hospodaření České republiky v rámci pandemie Covidu-19. Podíl státního dluhu na HDP vzrostl o 4,5 % na 40,8 %.⁶⁶

Graf 1: Celkový státní dluh České republiky v mld. € v letech 2010 až 2021

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:

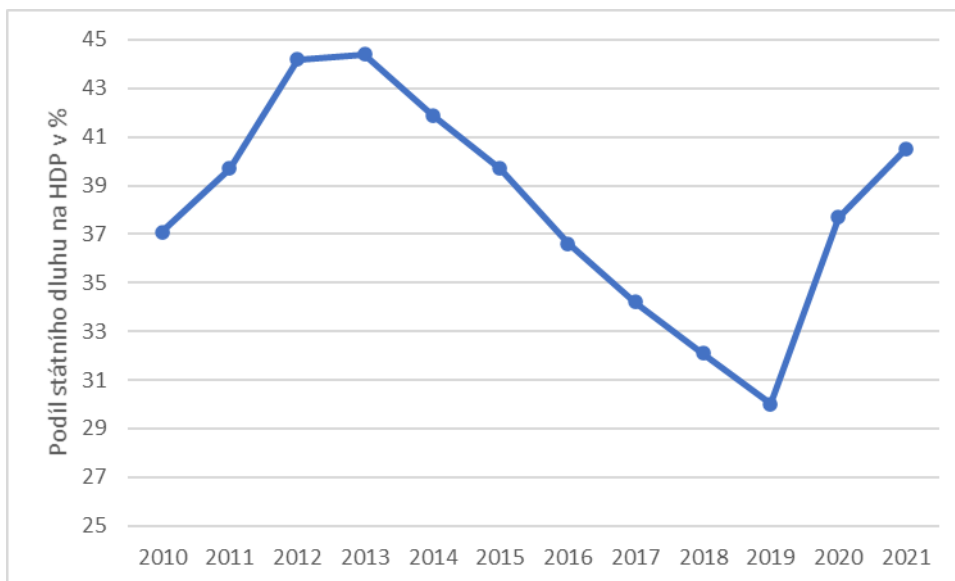
<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

Na grafu 1 je vyobrazen celkový státní dluh České republiky od roku 2010 do roku 2021. Do celkového státního dluhu patří dluh zahraniční a dluh domácí. Hodnoty z grafu ukazují od roku 2013 (kdy částka státního dluhu byla 1 683,3 mld. Kč) mírný pokles celkového státního dluhu a to až do roku 2019 (kdy byl státní dluh 1 640,2 mld. Kč). Začátkem roku 2020 se státní dluh rapidně navyšoval a to až do roku 2021. Hlavním důvodem bylo vypuknutí celosvětové pandemie Covid-19. Státní dluh České republiky v roce 2021 dosáhl hodnoty 2 466 mld. Kč což je nejvíce za celou dobu fungování samostatného českého státu.

⁶⁵ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Rozpočet na rok 2021 schválen* [online], [cit. 08.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/rozpocet-na-rok-2021-schvalen-39709>

⁶⁶ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Státní dluh klesá druhé čtvrtletí za sebou* [online], [cit. 08.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/statni-dluh-klesa-druhe-ctvrtleti-za-seb-43118>

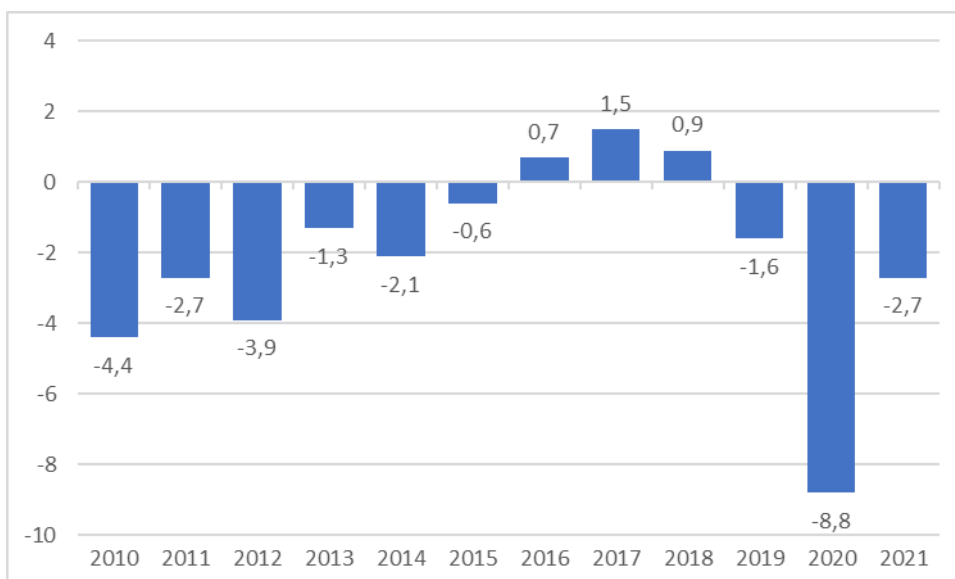
Graf 2: Podíl státního dluhu na HDP v %

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:
<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

Na grafu 2 je vyobrazen podíl dluhu na HDP. Od roku 2010 začal podíl státního dluhu na HDP stoupat z 37,1 % až do roku 2013 na 44,2 %. Od roku 2013 až do roku 2019 zaznamenáváme pokles HDP na 30%. Od tohoto roku hodnota strmě stoupala v návaznosti na aktuální situaci kolem pandemie Covid-19. V roce 2021 byl proto podíl státního dluhu vůči HDP 40,5 %.

Graf 3: Saldo hospodaření České republiky v % od roku 2010 až do 2021

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10dd_edpt1/default/bar?lang=en

Graf 3 znázorňuje deficit hospodaření České republiky v % od roku 2010 až do roku 2021. Rok 2010 zakončuje Česká republika se saldem -4,4 % horších hodnot dosáhlo české hospodaření už jenom v roce 2020, kdy se na saldu hospodaření výrazně podepsala pandemie Covidu-19. Od roku 2016 až do roku 2018 byla Česká republika v kladných hodnotách. Nejvyšší procento bylo ve sledovaném období v roce 2018, kdy saldo hospodaření bylo 1,5 %. Rok 2021 zakončila Česká republika se záporným saldem -2,7 %.

4.2 Německo

Německo se v rámci politického systému řadí mezi federativně parlamentně-demokratickou republiku, kde hlavou státu je prezident k dnešnímu dni jim je Frank-Walter Steinmeier. Největší pravomoc má ale kancléř, v dnešní době tuto funkci zastává Olaf Scholz, který vystřídal v prosinci roku 2021 Angelu Merklovou. Německo se skládá ze 16 spolkových zemí. V roce 1958 se Německo připojilo do Evropské Unie. V říjnu 2021 mělo Německo 84,1 mil. Obyvatel.⁶⁷

4.2.1 Ekonomika Německa v letech 2015-2021

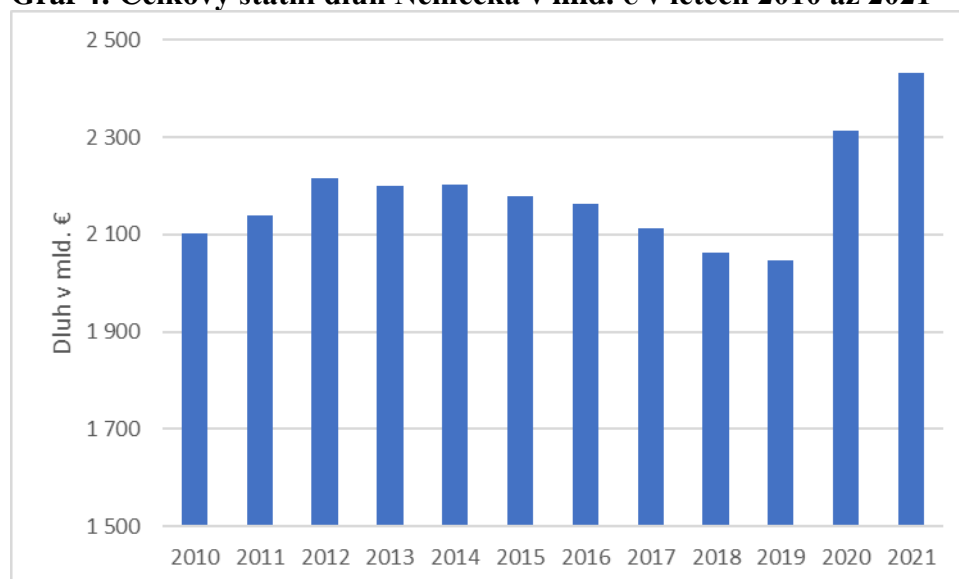
Veřejné finance v Německu byly do roku 2013 vyznačovány rozpočtovým schodkem, ovšem od roku 2014 až do roku 2019 byl státní rozpočet v přebytku. Tyto přebytky bohužel ukončila až Covidová krize v roce 2020. Poměr veřejný dluh/HDP byl v roce 2019 59,7 % a díky Covidové krizi se poměr v roce 2020 meziročně zvýšil o 10,3 % na konečných 70 %. Ekonomii Německa můžeme zařadit mezi jednu z nejsilnějších na světě a to díky jejímu HDP. V roce 2020 dosáhlo HDP částky 33 316,18 mld. €. Hlavní přínos do německého hospodaření mají střední i malé podniky, které doplňují nadnárodní společnosti a korporáty.⁶⁸

⁶⁷ OFICIÁLNÍ INTERNETOVÁ STRÁNKA EU, *Německo* [online], [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/germany_cs

⁶⁸ BUSINESSINFO.CZ, *Německo* [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/nemecko-souhrnna-teritorialni-informace/2/>

4.2.2 Státní dluh Německa

Graf 4: Celkový státní dluh Německa v mld. € v letech 2010 až 2021

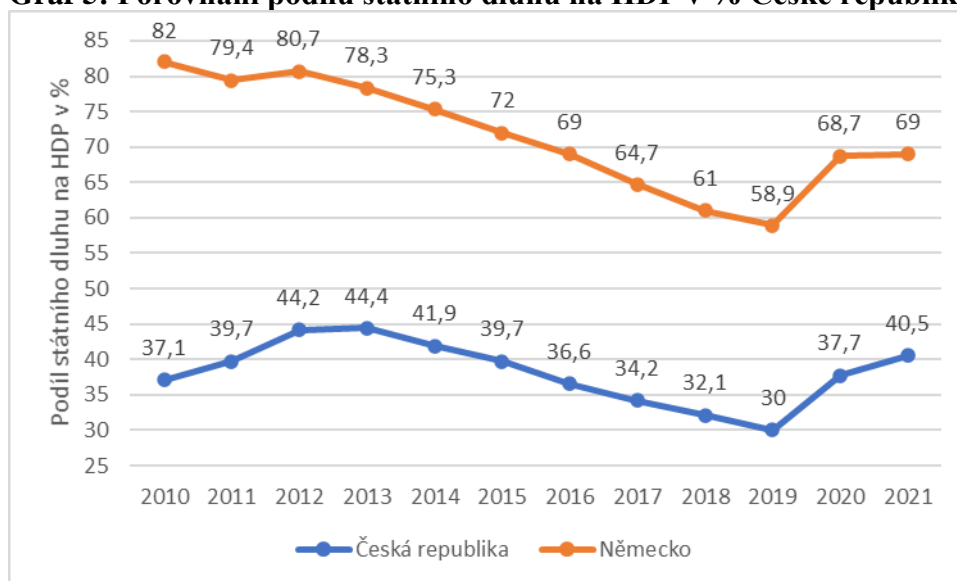
Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

Začátkem celosvětové pandemie Covid-19 jde zadlužování Německa strmě nahoru. Na konci roku 2020 byl nárůst státního dluhu v částce cca 268 mld. € a přes rok 2021 119 mld. €. Z grafu 4 je patrné že nejmenší hodnota státního dluhu za sledované období byla právě v roce 2019, kdy státní dluh činil 2 046 mld. €. Nejvyšší hodnota státního dluhu poté v roce 2021 v částce 2 433 mld. €. Německo na danou situaci zareagovalo přijetím určitých restrikcí a opatření, které by měli zabránit postupnému zvyšování státního dluhu. Jedním z opatření bylo snížení DPH, nebo jednorázový příspěvek 300 € na každé dítě v rodině.⁶⁹

⁶⁹ SEZNAM ZPRÁVY, Německý dluh se kvůli pandemii vrátí tam, kde byl před deseti lety [online], [cit. 12.02.2022]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/nemecky-dluh-se-kvuli-pandemii-vrati-tam-kde-byl-pred-deseti-lety-120752>

Graf 5: Porovnání podílu státního dluhu na HDP v % České republiky a Německa

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

4.3 Irsko

Státní zřízení Irska je unitární parlamentní republika. Hlava státu zde figuruje jako prezident. V dnešní době tuto funkci zastává Michael D. Higgins. Výkonnou moc v Irsku ale zastupuje předseda vlády. Současný předseda vlády Micheál Martin byl do této funkce zvolen v červnu 2020. Irsko rozdělujeme na 26 hrabství. Od roku 1973 je plnohodnotným členem Evropské Unie se 4,7 mil. obyvateli.⁷⁰

4.3.1 Ekonomika Irska v letech 2015-2021

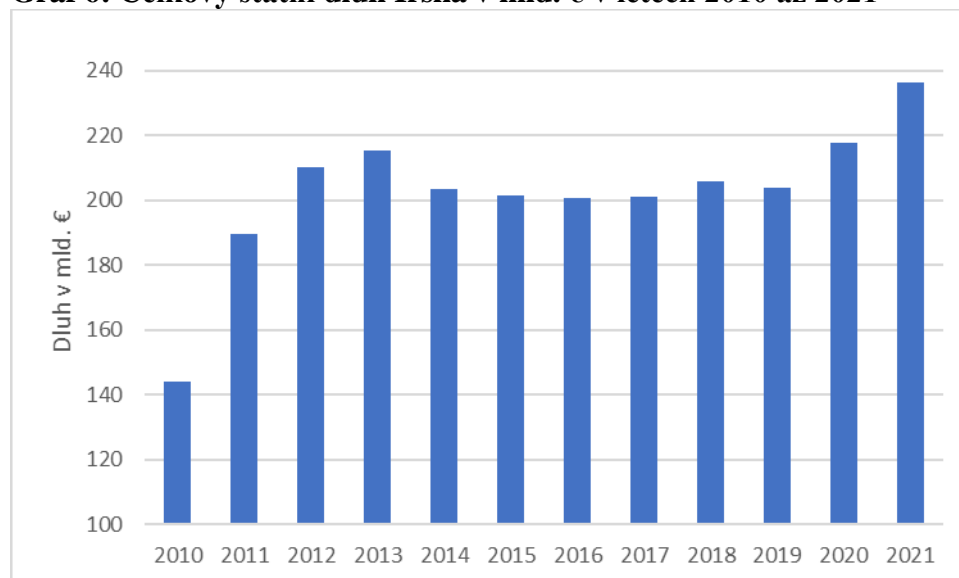
Důsledek ekonomické krize, byl na Irskou republiku jeden z největších v Evropské unii. Irskou ekonomiku postihla v polovině roku 2007 hluboká krize. Hlavním problémem a spouštěčem této ekonomické krize bylo nerozvážené poskytování úvěrů a půjček. V roce 2008 k tomu přispěla celosvětová finanční krize, která postihla většinu obchodních partnerů s Irskem, jako například Spojené státy americké, nebo Velkou Británií. Dlouho se řešilo zda EU poskytne státu finanční podporu. Koncem roku 2010 požádala proto irská vláda EU o finanční injekci v částce 85 mld. €. Toto rozhodnutí později vedlo v březnu 2011 k předčasným volbám. Irsko zavedlo od roku 2010 režim krizového řízení, které představovalo v letech 2011 až 2014 škrty ve veřejném sektoru a zvyšování daní. Od roku

⁷⁰ OFICIÁLNÍ INTERNETOVÁ STRÁNKA EU, *Irsko* [online], [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/ireland_cs

2017 rozpočet stoupal a HDP bylo v roce 2018 na úrovni 6,8 %. Za zvyšování rozpočtu může hlavně vyšší výběr daní, snížení nezaměstnanosti a vyšší zahraniční poptávka.⁷¹

4.3.2 Státní dluh Irska

Graf 6: Celkový státní dluh Irska v mld. € v letech 2010 až 2021

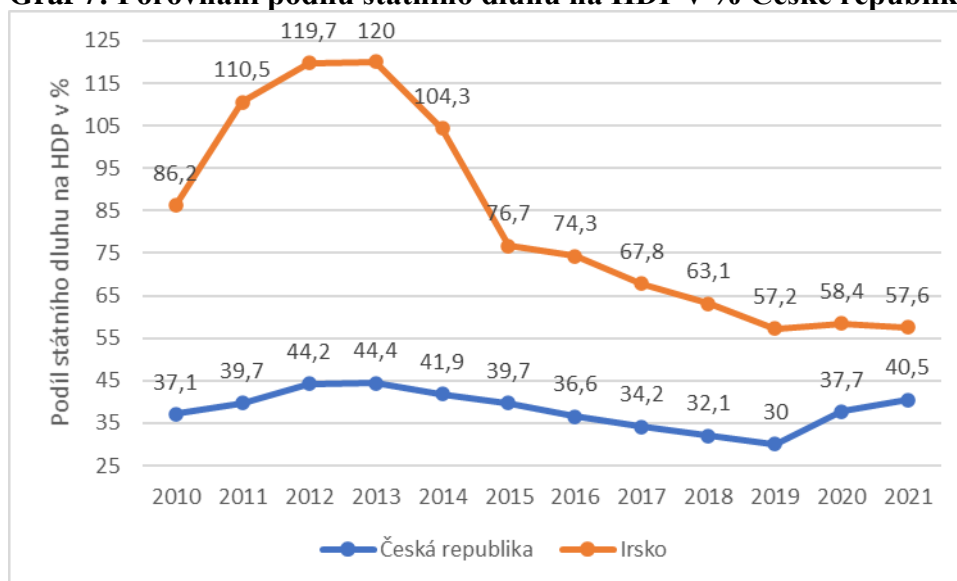

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:
<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

Státní dluh Irska byl ve sledovaném období nejnižší v roce 2010, kdy se pohyboval na částce 144 mld. €. Z roku 2010 na rok 2011 byl pozorován nejvyšší nárůst státního dluhu o 45 mld. €, který skončil na částce 189,7 mld. €. Dluh ještě stoupal do roku 2013 na částku 215 mld. €. Od roku 2013 až do roku 2020 se dluh držel na podobných částkách. Díky celosvětové pandemii Covid-19, se však státní dluh mezi rokem 2020 a 2021 zvýšil z částky 217,8 mld € na částku 236,2 mld. €. Co se týče podílu státního dluhu k HDP, byl v roce 2010 na úrovni 86,2 %. Během 4 let se zvýšil o neuvěřitelných 33,8 %. Od roku 2013 podíl státního dluhu na HDP v Irsku klesá. Největší pokles byl mezi roky 2013 a 2015, kdy podíl státního dluhu na HDP klesl o 43,3 %. V roce 2021 činí podíl státního dluhu 57,6 %.

⁷¹ BUSINESSINFO.CZ, *Irsko* [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.businessinfo.cz/navody/irsko-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/>

Graf 7: Porovnání podílu státního dluhu na HDP v % České republiky a Irska

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

4.4 Slovensko

Slovensko je parlamentní demokratická republika. Vznik Slovenska se datuje 1. ledna 1993. Moc výkonnou má předseda vlády, ale v omezené pravomoci i prezident. Funkci prezidenta má k dnešnímu dni Zuzana Čaputová. Slovenská republika se stala v roce 2004 součástí Evropské unie. Počet obyvatel dosáhl v roce 2020 hranice 5,5 mil.⁷²

4.4.1 Ekonomika Slovenska

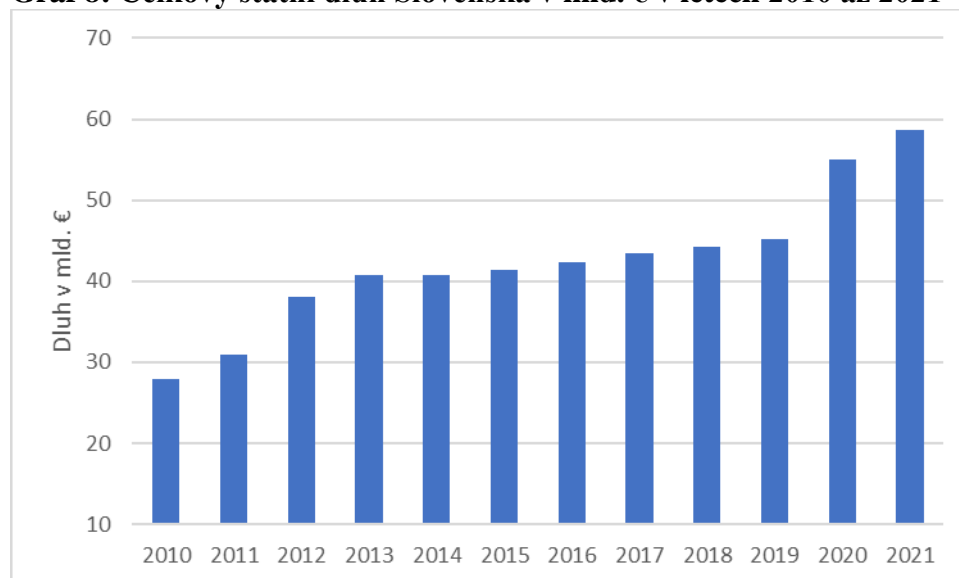
Ekonomika Slovenska zažila svůj růst v letech 2010-2019. Neustále zůstává závislá na sousedních státech a jejich ekonomickém vývoji. Vnitřně je ekonomika Slovenska úzce spjata s průmyslem, který v zemi zaměstnává okolo 700 tis. lidí. O to víc je ekonomika závislá na automobilovém průmyslu, což dělá ze Slovenska největšího výrobce osobních aut na světě v přepočtu na 1 tis. obyvatel. Slovensko je pro nás také druhý největší partner pro exportní trh a čtvrtý největší obchodní partner. Deficit veřejných financí na Slovensku byl v roce 2018 1,1 % HDP. V tom samém roce dosáhl růst DPH 4,1 %. Hlavní pilíře slovenské ekonomiky byly investice a spotřeba domácností. Spotřeba domácností jde ruku v ruce i se zadlužováním. To je způsobeno hlavně nedostupností nájemního bydlení a dluhy za energie. V roce 2019 byl deficit veřejných financí v hodnotě 1,22 mld €. Za zvyšováním deficitu může výhradně zhoršení hospodaření rozpočtových organizací státu a státních fondů. V roce

⁷² OFICIÁLNÍ INTERNETOVÁ STRÁNKÁ EU, *Slovensko* [online], [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/slovakia_cs

2020 poznamenal slovenskou ekonomiku propad HDP o 4,8 %. Ekonomiku státu v roce 2020 posílila spotřeba domácností a export.⁷³

4.4.2 Státní dluh Slovenska

Graf 8: Celkový státní dluh Slovenska v mld. € v letech 2010 až 2021

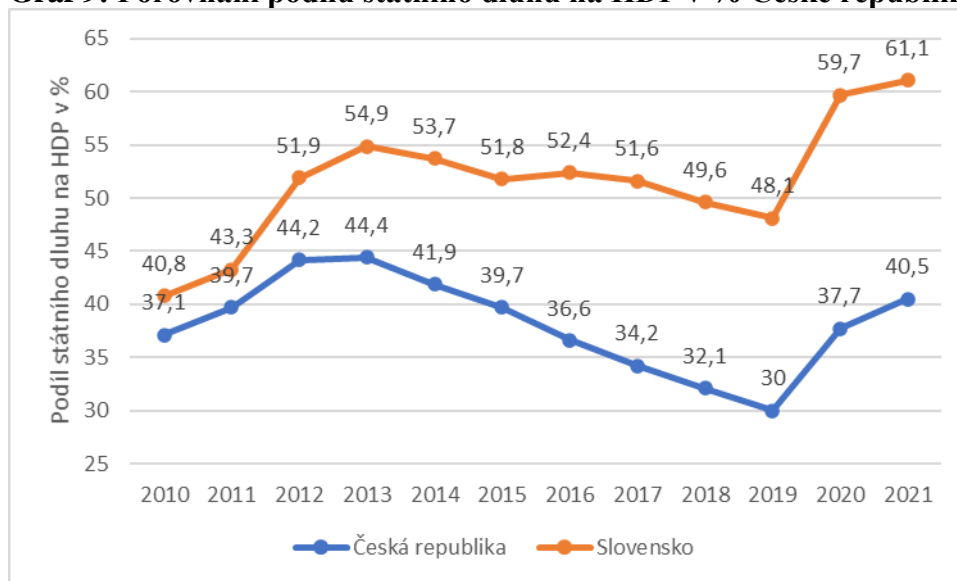
Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

Z grafu 8 je patrné, že za sledované období byl státní dluh Slovenska nejmenší v roce 2010, kdy dosahoval částky 27 mld. €. Až do roku 2019 se státní dluh průměrně zvyšoval o 1,8 mld. € ročně až na částku 45 mld. €. Celou situaci změnila pandemie Covid-19, která mezi roky 2019 a 2020 zvedla státní dluh o 10 mld. €. Podíl státního dluhu na HDP je s Českou Republikou nejpodobnější ze všech vybraných států. Od roku 2010 až do roku 2011 jsme byli se Slovenskem na podobných procentech. Ovšem mezi roky 2011 a 2012 podíl státního dluhu na HDP na Slovensku stoupl o 8 % zatímco v České republice pouze o 4 %. Největší nárůst podílu státního dluhu na HDP mělo Slovensko v letech 2019 a 2020, kdy se hodnota zvýšila z 48,1 % na 59,7 %. To je přesně o 11,6 % víc.

⁷³ BUSINESSINFO.CZ, *Slovensko* [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/slovensko-souhrna-teritorialni-informace/2/>

Graf 9: Porovnání podílu státního dluhu na HDP v % České republiky a Slovenska

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

4.5 Řecko

Řecko se nachází v jihovýchodní Evropě na jihu Balkánského poloostrova s rozlohou 132 tis. km². Státní zřízení Řecka je unitární parlamentní republika v čele s prezidentem. Od roku 2020 zastává tuto funkci Katerina Sakellaropulosova. Moc prezidenta je z velké části omezená a slouží spíše pro reprezentativní účely. Nejvyšší politickou mocí však disponuje premiér Kyriakos Mitsotakis. Řecko vstoupilo do Evropské unie v roce 1981. Počet obyvatel do roku 2020 je 10,7 mil.⁷⁴

4.5.1 Ekonomika Řecka

Ekonomika Řecka patří mezi jedny z nejslabších v celé Evropské Unii. Velké procento příjmů zde proudí z celoročního cestovního ruchu. Velkou část zde také tvoří doprava a to hlavně námořní, která tvoří kolem 25 % HDP.⁷⁵ Současný dluh Řecka se začal tvořit již v 80. letech 20. století a to i přes řadu pozitivních změn, které v té době země zažívala. Značné komplikace Řecku začaly po vstupu do eurozóny v roce 2001 a moc tomu nepomohly ani narůstající problémy, které začaly vycházet na povrch po parlamentních volbách v roce 2009, kdy se do čela vlády dostala strana Panhelénského socialistického hnutí. Předchozí vláda Nové demokracie totiž prezentovala odlišnou hospodářskou situaci.

⁷⁴ OFICIÁLNÍ INTERNETOVÁ STRÁNKA EU, *Řecko* [online], [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/greece_cs

⁷⁵ BUSINESSINFO.CZ, *Řecko* [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/recko-souhrna-teritorialni-informace/2/>

Za záporný stav veřejných financí Řecka může z velké části i vláda Kostase Simitise, která upravovala ekonomické ukazatele ve snaze dodržet Maastrichtská kritéria. Ovšem problémy se správou veřejných financí Řecko provází celá desetiletí a to jde ruku v ruce s rostoucím zadlužením a vysokými deficity státního rozpočtu. Tyto komplikace přerostly až ve finanční krizi, která svůj zlom měla v roce 2009, kdy vyšlo na povrch zamlčování pravého stavu Řecké ekonomiky. Z tohoto důvodu začala ekonomika přicházet o svou důvěryhodnost.⁷⁶

V roce 2010 byla země vyloučena z mezinárodního finančního trhu. To mělo za následek mezinárodní kritiku, nižší poptávku po řeckém zboží, vyšší nezaměstnanost a snížení domácí spotřeby. Situace donutila tehdejší vládu Jorgose Papandrea k podepsání finanční pomoci s EU. Tato finanční injekce spolu, ale nesla tvrdé podmínky, které vedly ke zvýšení daní a tvrdých úsporných opatřeních. V roce 2012 byla sjednána nová dohoda o finanční injekci mezi Řeckem a EU. Ovšem podmínkou bylo zapojení soukromého sektoru do restrukturalizace státního dluhu. To vedlo k nepokojům a hlavně ke snížení příjmů zaměstnanců ve veřejném sektoru o cca 40 %.⁷⁷

V roce 2018 byl Řecku ukončen záchranný program. Od roku 2010 byly zemi poskytnuty půjčky ve výši 288 mld. €. Řecku tak začíná tzv. „Zvýšený dohled“, kdy bude jeho cílem zajistit, aby země dodržovala dohodnuté reformy a fiskální cíle.⁷⁸

V březnu roku 2022 by Řecko mělo splatit poslední splátky ze záchranných půjček, které dostala od Mezinárodního měnového fondu. Od roku 2018 Řecko splatilo velké množství půjček a dnes dluží pouze 1,9 mld. €, které jsou splatné do roku 2024.⁷⁹

⁷⁶ DIGITÁLNÍ KNIHOVNA, *Průběh a důsledky řecké krize* [online], [cit. 10.02.2022]. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/142074/2_NeograecaBohemica_14-2014-1_9.pdf?sequence=1

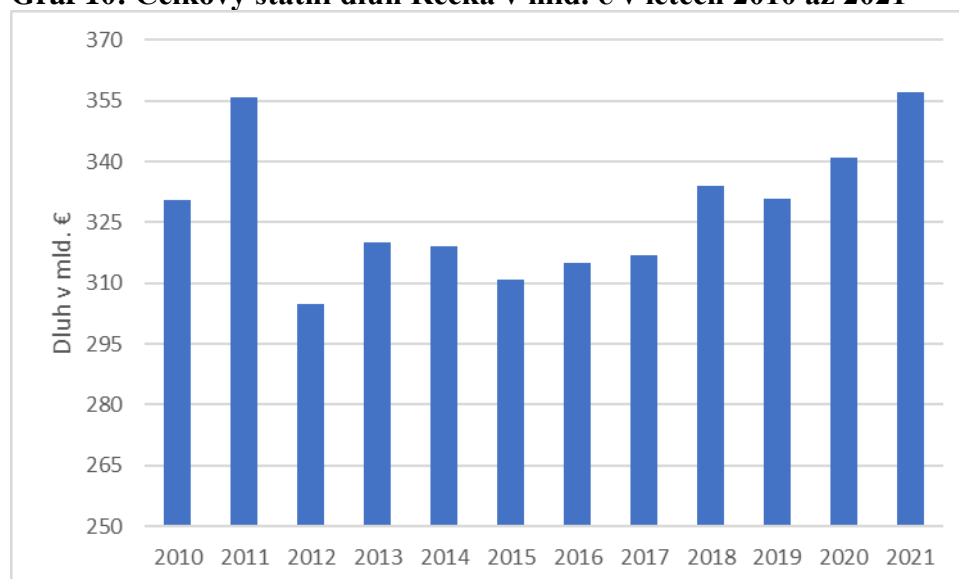
⁷⁷ DIGITÁLNÍ KNIHOVNA, *Průběh a důsledky řecké krize* [online], [cit. 10.02.2022]. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/142074/2_NeograecaBohemica_14-2014-1_9.pdf?sequence=1

⁷⁸ EURACTIV.cz, *Řecko opouští záchranný program, zůstane však pod dohledem* [online], [cit. 10.02.2022]. <https://euractiv.cz/section/ekonomika/news/recko-opousti-zachranny-program-zustane-vsak-pod-dohledem/>

⁷⁹ IDNES.CZ, *Před 12 lety hrozil státní bankrot, teď se Řecko odpojuje od euro infuze* [online]. Praha: Idnes, 2022, 15.2 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/recko-verejny-dluh-splaceni-pujcek.A220214_160648_eko-zahranicni_rie#utm_source=rss&utm_medium=feed&utm_campaign=ekonomikah&utm_content=main

4.5.2 Státní dluh Řecka

Graf 10: Celkový státní dluh Řecka v mld. € v letech 2010 až 2021

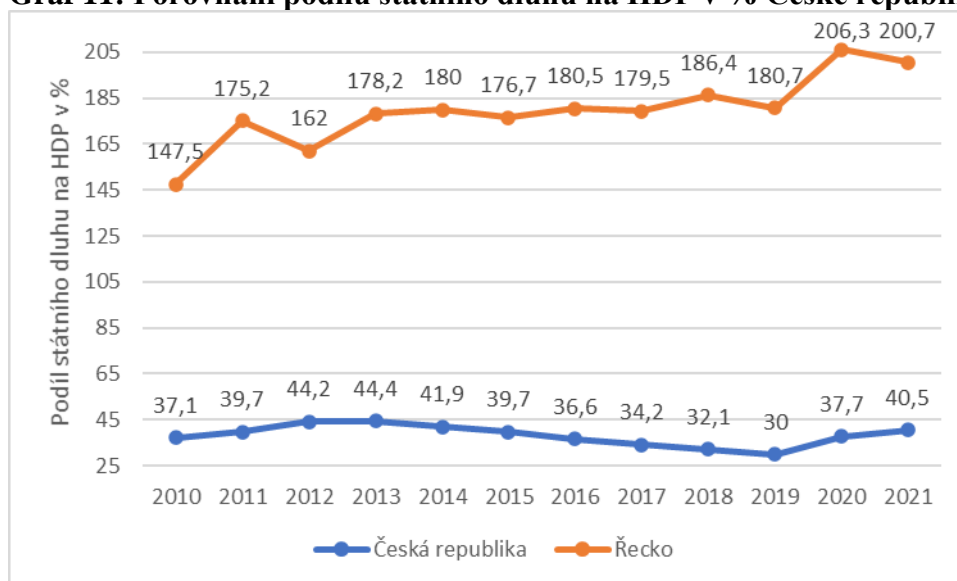

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

Jak již bylo zmíněno, ekonomika Řecka se řadí mezi nejhorší v Evropské unii. Důkazem toho je i graf 10 na kterém je zobrazen celkový státní dluh Řecka. V tomto případě byla částka státního dluhu nejmenší v roce 2012 nikoli v roce 2010, jak to bývá u většiny vybraných států. V roce 2010 byl státní dluh 330 mld. €. Během roku 2011 se tato částka zvedla o 26 mld. € na 356 mld. €. Snížení celkového státního dluhu přichází hned rok poté, kdy se snížil o 51 mld. € na 305 mld. €. Covid-19 neminul ani Řecko a mezi roky 2019 až 2020 se celkový státní dluh vyšplhal zpět na 357 mld. €. Podíl státního dluhu na HDP byl zpočátku sledovaného období nad 100 %. Konkrétně začínal v roce 2010 na 147,5 % a během 11 roků se zvedl o 53,2 % na finálních 200,7 %. Tato hodnota je nejvyšší z celé Evropské unie. Pro porovnání s nejnižší hodnotou což má Estonsko je rozdíl neuvěřitelných 181,1 %.

Graf 11: Porovnání podílu státního dluhu na HDP v % České republiky a Řecka

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

4.6 Rakousko

Rakousko je federativní parlamentní republika. Od roku 2021 je v čele státu spolkový kancléř Karl Nehammer. Rakousko se celkem skládá z 9. spolkových zemích tzv. „*Bundesländer*“. Hlavou státu je prezident. Aktuálně tuto funkci zastává Alexander Van der Bellen. Rakousko se do Evropské Unie připojilo v roce 1995. Počet obyvatel v roce 2020 byl 8,9 mil.⁸⁰

4.6.1 Ekonomika Rakouska

Rakouskou ekonomiku můžeme zařadit zcela jistě mezi jednu z nejvyspělejších z celé Evropské unie a to je také důvod proč byl tento stát vybrán ke komparaci s Českou republikou. Hlavní síla v Rakouské ekonomice tkví v exportu. Mezi nejatraktivnější vývozní položku patří stroje a vozidla.⁸¹ V roce 2018 byl státního rozpočtu země poprvé od roku 1974 v přebytku a to ve výši 0,2 % HDP. Ve zvyšování pokračoval i v roce 2019, kdy byl přebytek 0,7 % HDP. Zvyšování mělo další pozitivní dopad na snížení státního dluhu k HDP ze 74 % na 70,4 %. Téhož roku vzrostlo rakouské hospodaření celkově o 1,6 %. Bohužel ve druhé polovině nastalo předvídané zpomalení ekonomiky. S nástupem pandemie Covid-19 v roce 2020 stoupl rakouský rozpočtový deficit na částku 315,2 mld. €, což bylo 83,9 %

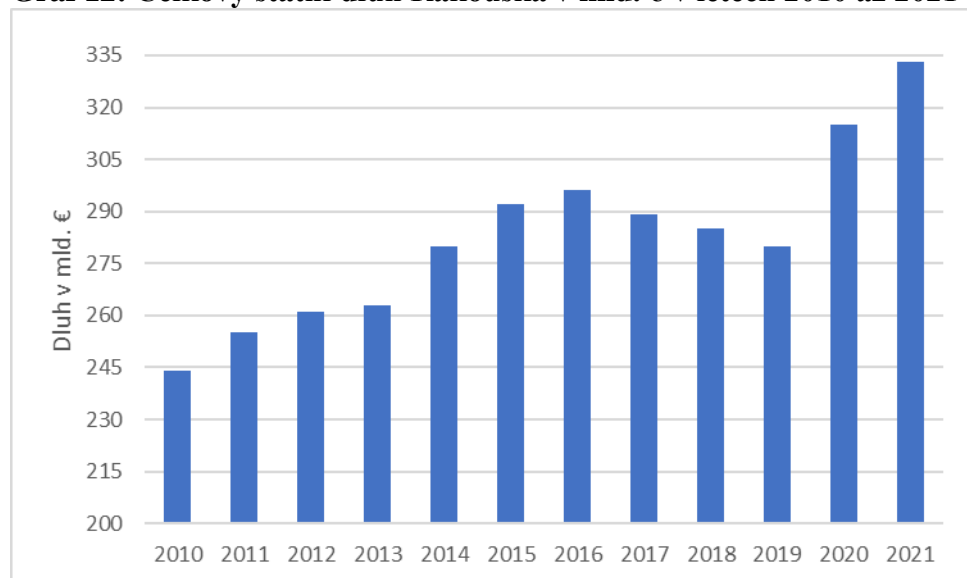
⁸⁰ OFICIÁLNÍ INTERNETOVÁ STRÁNKA EU, *Rakousko* [online], [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/austria_cs

⁸¹ BUSINESSINFO.CZ, *Rakousko* [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/rakousko-souhrna-teritorialni-informace/2/>

HDP. Tato částka byla později navyšována na 85 % HDP z důvodu přísnějších restrikcí, které rakouská vláda zavedla v rámci opatření proti Covidu-19. Rakousko je také pátý nejzadluženější stát EU. Dluh vychází na cca 35,7 tis. € na obyvatele.⁸²

4.6.2 Státní dluh Rakouska

Graf 12: Celkový státní dluh Rakouska v mld. € v letech 2010 až 2021

vb

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:

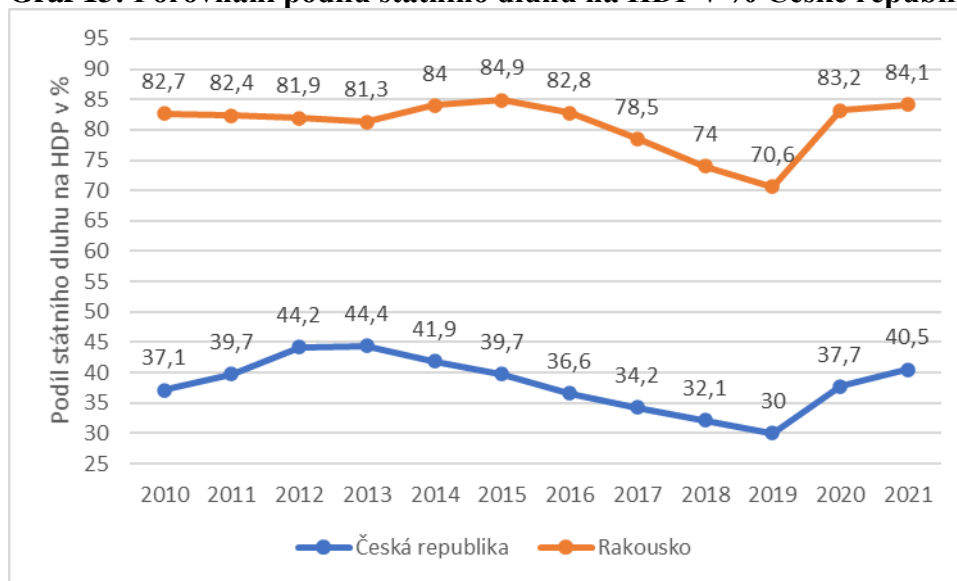
<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

Nejmenší hodnoty státního dluhu byly v Rakousku v roce 2010, kdy částka dosahovala 244,6 mld. €. Celkový státní dluh v Rakousku stoupl do roku 2016, kdy se vyšplhal na částku 296,2 mld. €. Od roku 2016 začal státní dluh klesat až do roku 2019, kde výše celkového státního dluhu byla 280 mld. €. To je rozdíl o 16,2 mld. €. Za postupné snižování dluhu může daňová reforma, celková stabilizace ekonomiky Rakouska a snižující se nezaměstnanost. Tento postupně snižující se trend narušila až celosvětová pandemie Covidu-19, která za rok 2020 dokázala zvednout částku celkového státního dluhu o 35 mld. € na koncovou částku 315 mld. €. Tato částka se za rok 2021 ještě zvedla na výslednou částku 333,1 mld. €. Podíl státního dluhu na HDP v Rakousku se ve sledovaném období drží vždy pod 85 %. Od roku 2015 můžeme dokonce sledovat mírné snížení až do roku 2019, kdy byla hodnota na 70,6 %. Od roku 2019 se podíl státního dluhu k HDP vrátil zpátky na hodnotu 83,2 %. Za rok 2021 bylo navýšení jen o 0,9 % na konečných 84,1 %.⁸³

⁸² BUSINESSINFO.CZ, *Rakousko* [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/rakousko-souhrnna-teritorialni-informace/2/>

⁸³ BUSINESSINFO.CZ, *Rakousko* [online], [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/rakousko-souhrnna-teritorialni-informace/2/>

Graf 13: Porovnání podílu státního dluhu na HDP v % České republiky a Rakouska

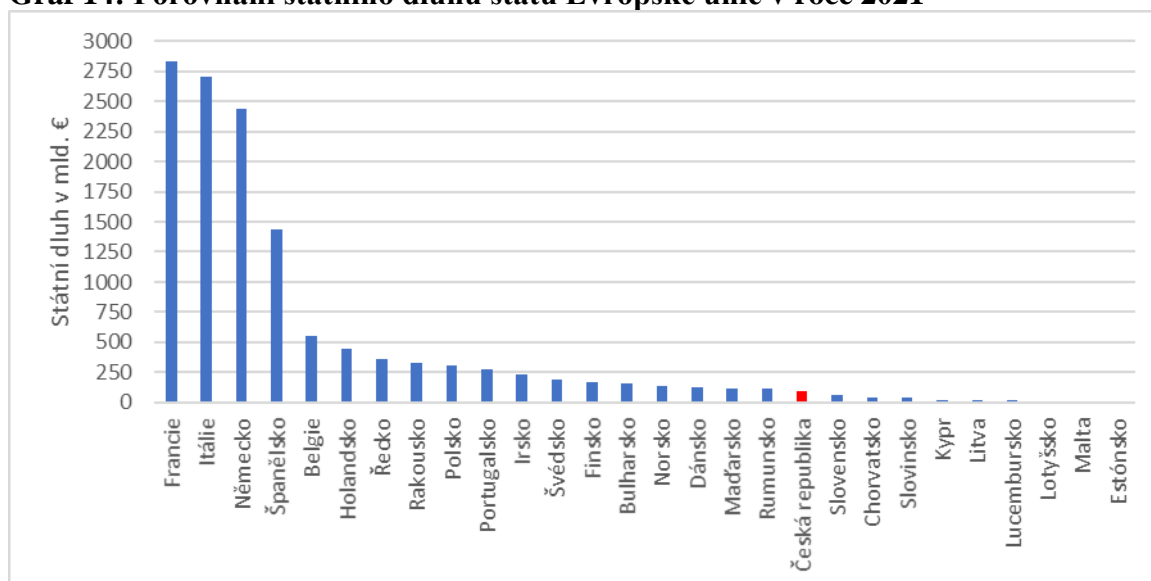
Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

4.7 Komparace státního dluhu České republiky s vybranými státy Evropské unie

V předposlední kapitole bakalářské práce se dostáváme k hlavnímu cíli. Porovnání státního dluhu České republiky s vybranými státy evropské unie. K porovnání bylo vybráno pět států, které řadíme mezi aktuální členy Evropské unie. Německo, Irsko, Řecko, Slovensko a Rakousko.

Graf 14: Porovnání státního dluhu států Evropské unie v roce 2021

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

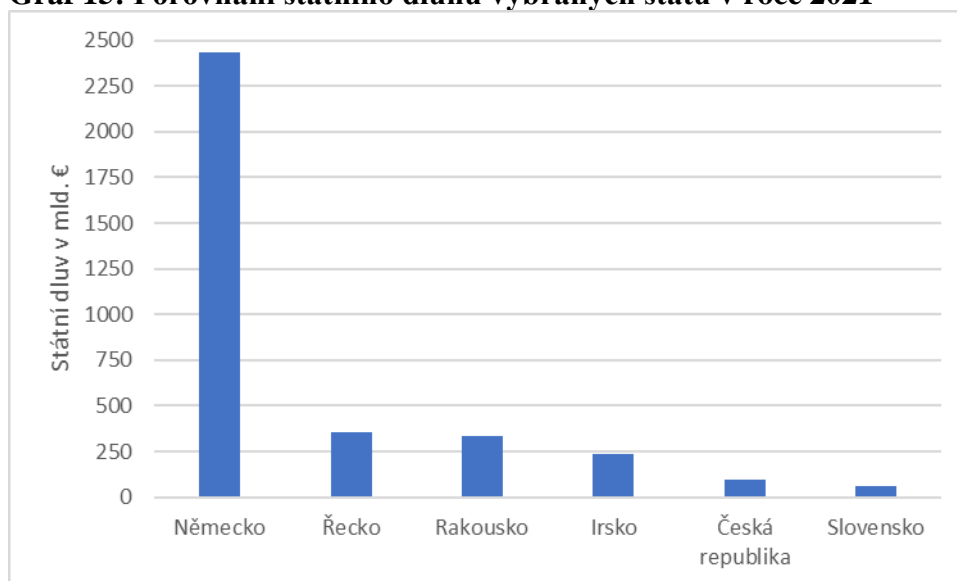
Graf 14 poskytuje přehled o finálních částkách státních dluhů na konci roku 2021 v mld. € pro dané země Evropské unie. Z grafu je jasně patrné, že rozdíly ve výši státních dluhů mezi zeměmi Evropské unie jsou obrovské. Nejmenším peněžním dluhem disponuje Estonsko, který byl v roce 2021 „pouhých“ 6 mld. €. Jedním z důvodů proč je Estonská ekonomika na takové úrovni a nepropadá se jako zbytek Evropské unie je rychlé zareagování na pandemii Covid-19, kdy Estonsko včas vyhlásilo nouzovou situaci. Přijmulo plošné i cílené finanční injekce a to i s doplňkovým rozpočtem pro rok 2020.⁸⁴

Na opačné straně grafu se nachází Francie, která měla v roce 2021 dluh ve výši 2834 mld. €. Což z ní dělá stát s nejvyšším dluhem v Evropské unii. Pro srovnání s Estonskem to dělá rozdíl 2 828 mld. €. Ekonomika Francie v posledních letech dost stagnuje a tomu ani nepomáhá fakt, že ve světě probíhá pandemie Covidu-19. Nízký růst HDP a vysoká nezaměstnanost pomáhá faktu, že se Francie řadí mezi nejzadluženější státy Evropské unie.⁸⁵ Česká republika s dluhem, který se pohyboval v roce 2021 kolem částky 95 mld. € se nachází na 10. místě v EU. V tomto porovnání je Slovensko s dluhem 59 mld. € před Českou republikou na 9. místě a Rumunsko s dluhem 112 mld. € za Českou republikou na 11. místě v EU.

⁸⁴ BUSINESSINFO.CZ, *Estonsko* [online], [cit. 15.02.2022]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/estonsko-souhrna-teritorialni-informace/2/>

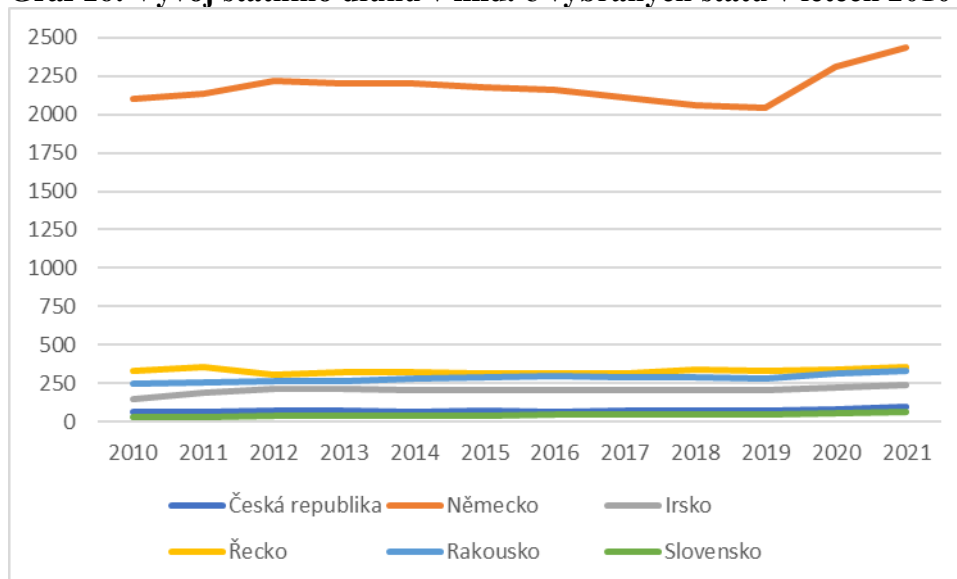
⁸⁵ MĚSĚC.CZ, *5 důvodů, proč Francie kráčí ke krachu ekonomiky* [online], [cit. 15.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/5-duvodu-proc-francie-kraci-ke-krachu/>

Graf 15: Porovnání státního dluhu vybraných států v roce 2021

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

Graf 16: Vývoj státního dluhu v mld. € vybraných států v letech 2010 až 2021

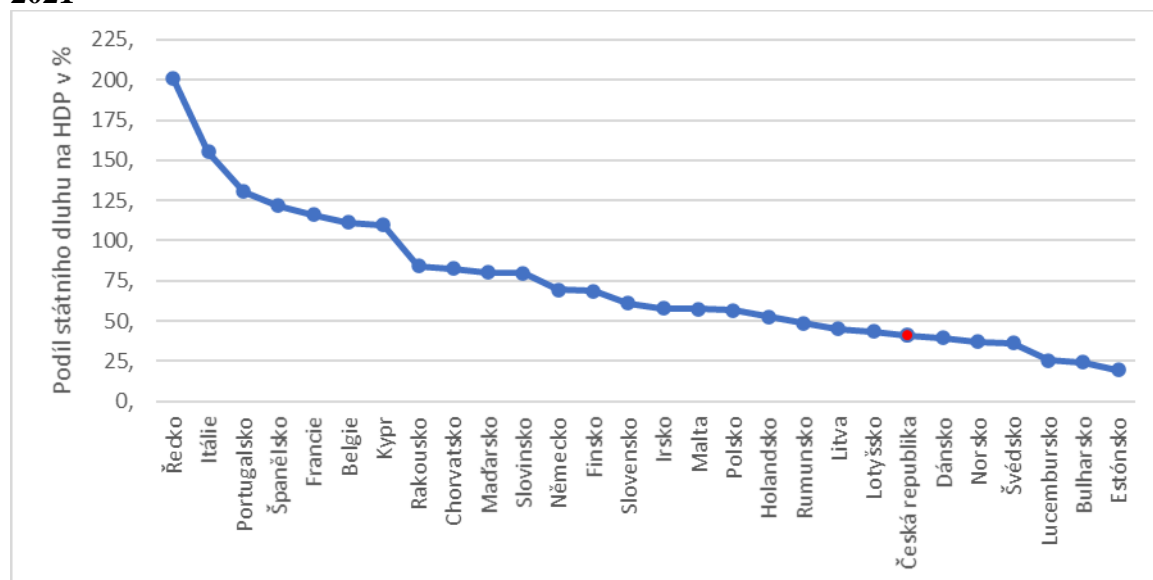

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

Graf 16 reprezentuje vývoj státního dluhu v mld. € v letech 2010 až 2021. Pro lepší přehled jsou znázorněny jen vybrané státy Evropské unie. Na vrcholu grafu se drží Německo, kde se státní dluh za posledních 11 let zvýšil o 331 mld. €. Zřetelně je vidět, že nejvyšší navýšení státního dluhu započalo v roce 2019 v důsledku začátku pandemie Covid-19 ve světě. Zbytek vybraných států, mezi které patří i Česká republika se pohybují ve spodní části uvedeného grafu. U Řecka si můžeme povšimnout, že i po vypuknutí celostátní finanční krize se státní dluh výrazněji nezvyšoval. Porovnání České republiky a Slovenska s ohledem

na výši státního dluhu jsou ve sledovaném období od roku 2010 až do roku 2021 velmi podobné.

Graf 17: Porovnání podílu státního dluhu na HDP v % států Evropské unie v roce 2021

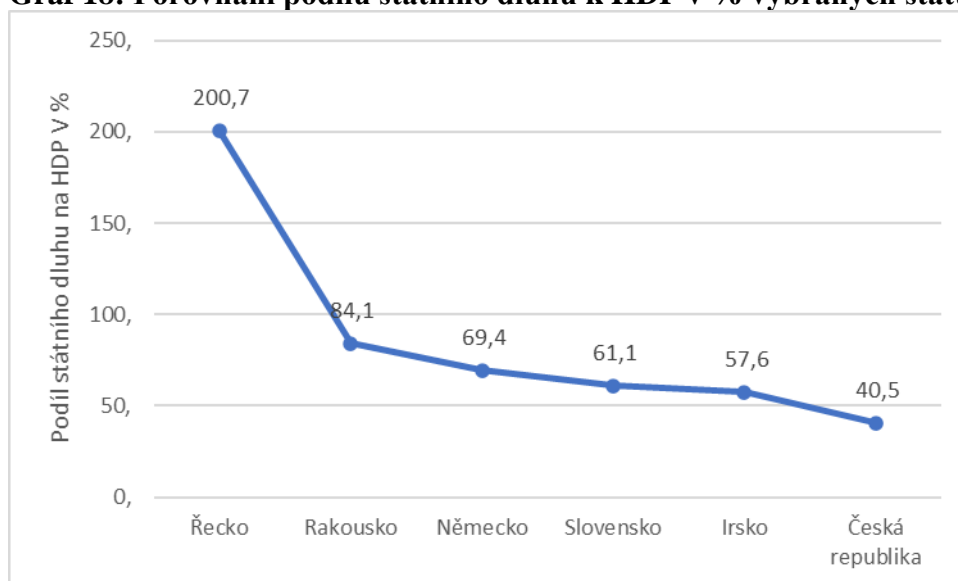

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

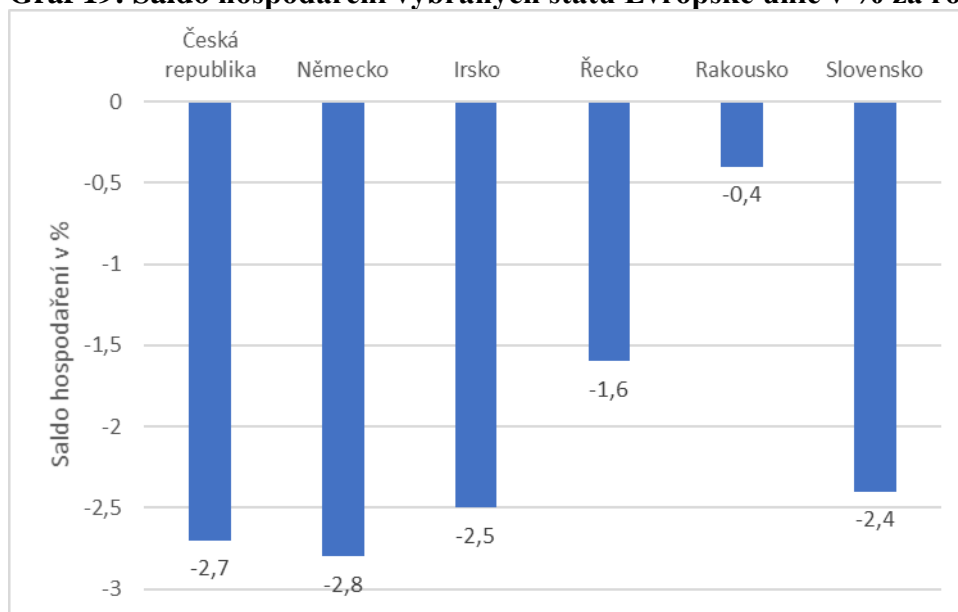
Graf 17 zobrazuje podíl státního dluhu k HDP v % všech států Evropské unie za rok 2021. Česká republika je na 7. místě v porovnání s ostatními státy Evropské unie se 40,5% podílu státního dluhu k HDP a je jedna ze 14. států, u kterých podíl státního dluhu k HDP nepřekročil hranici 60 % zadlužení. Z tohoto pohledu stále dodržujeme Maastrichtská kritéria, která právě hranici 60% státního dluhu na HDP stanovují. Před Českou republikou se nachází Dánsko s 39,5 % podílu státního dluhu na HDP. Za Českou republikou s podílem státního dluhu na HDP ve výši 43,6% se nachází Lotyšsko. Nejhorší z celé Evropské unie skončilo Řecko, jehož státní dluh nebyl sice tak vysoký, jako některé země EU, ale řecké HDP se v roce 2021 vyšplhalo na alarmujících 200,7 % podílu státního dluhu na HDP. Řecko z tohoto důvodu zůstává nejvíce zadluženým státem v EU. Hned za Řeckem je Itálie, kde podíl státního dluhu na HDP dosahuje za rok 2021 hodnoty 155,3 % podílu státního dluhu na HDP. Úplně nejlépe v roce 2021 je hodnoceno Estonsko, kde podíl státního dluhu na HDP činil pouhých 19,6 %.

Graf 18: Porovnání podílu státního dluhu k HDP v % vybraných států v roce 2021

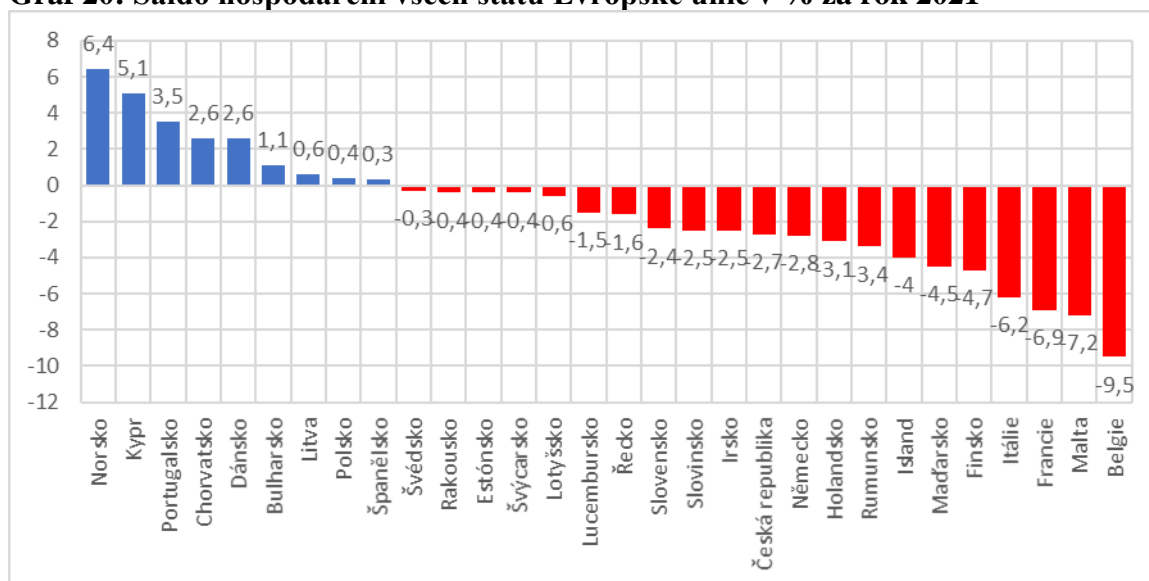
Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:
<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

Graf 19: Saldo hospodaření vybraných států Evropské unie v % za rok 2021

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10dd_edpt1/default/bar?lang=en

Graf 20: Saldo hospodaření všech států Evropské unie v % za rok 2021

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování, dostupné z:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10dd_edpt1/default/bar?lang=en

Poslední grafy 19 a 20 znázorňují saldo hospodaření států Evropské unie v % za rok 2021. Nejlepší hospodaření za rok 2021 má Norsko s hodnotou 6,4 %. Na druhé straně je Belgie, kde saldo na konci roku činilo - 9,5 %. Česká republika se za rok 2021 drží v deficitní části grafu s -2,7 %.

4.8 Způsoby jak snížit zadluženost České republiky

Státní dluh České republiky je velké téma, na které se musí nahlížet s určitým nadhledem a opatrností, a proto veškeré níže uvedené návrhy budou spíše v teoretické rovině, než-li reálné a hlavně krátkodobě neproveditelné. Řešení státního dluhu je běh na dlouhou trať, kdy tento problém spíše připadne na budoucí generace a to i v případě, kdy se s řešením začne ihned. Z výše uvedených statistik vyplývá, že v Evropské unii se nenachází žádný stát, který by se nepotýkal alespoň s minimálním státním dluhem.

V poslední době se státní dluh celosvětově zvyšuje také kvůli pandemii Covid-19. Tato situace ovlivňuje příjmy, výdaje a celkově mění životní styly obyvatel po celém světě a vlády těchto zemí musí na tuto novou situaci rychle reagovat, což vede k dalším nečekaným a vysokým výdajům.

V České republice si tak podnikatelé (OSVČ) v období od 1. listopadu do 31. prosince mohli zažádat stát o kompenzaci za ušlý zisk. Hlavním požadavkem byl pokles obrátu o minimálně 30% vůči stejnému období v roce 2019.⁸⁶

Hlavním způsobem, jak snížit stávající státní dluh, alespoň o malou část je mít větší příjmy než výdaje. K zjištění zda výdaje převyšují příjmy používáme v odborné terminologii výraz „saldo státního rozpočtu“. Výsledkem je rozdíl mezi příjmy a výdaji státního rozpočtu.

Monetizace státního dluhu by tento problém mohla vyřešit. Jedná se o tištění nových peněz, které by dokázaly splatit aktuální státní dluh. Ovšem toto řešení sebou nese i určité problémy hyperinflace, a to v případě že by došlo k velkému počtu bankovek zařazených do oběhu.⁸⁷

Jedna z mnoha možností jak snížit státní dluh je radikální zvýšení vybraných daní. Tuto možnost bych osobně bral jako jednu z posledních. Hlavně kvůli tomu že by mezi občany České republiky způsobila největší rozruch. Mezi vybrané daně můžeme zařadit například daň z nemovitostí. V tomto případě by se výše ročních výdajů pro vlastníky nemovitostí odvíjela například od ceny vlastněné nemovitosti. Mezi další daň u které by bylo možné teoretické zvýšení výběru je daň z příjmů fyzických osob. V současné době představuje hodnota vybírané daně 15% z příjmů.⁸⁸

⁸⁶ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, *Vláda schválila kompenzace pro podnikatele v souvislosti s covid-19* [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/vlada-schvalila-kompenzace-pro-podnikatele-v-souvislosti-s-covid-19--264591/>

⁸⁷ FINANCE PRO RADOST, *co je to monetizace dluhu* [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://www.financeproradost.cz/clanek/co-je-to-monetizace-dluhu>

⁸⁸ SEZNAM ZPRÁVY, *Vršíci se státní dluh má pět řešení, ale jen jedno je dobré, říká ekonom* [online]. [cit. 20.02.2022]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vrsici-se-statni-dluh-ma-pet-reseni-ale-jen-jedno-je-dobre-rika-ekonom-167564>

5 Výsledky a diskuse

V první čtvrtině praktické části autor vypracoval shrnutí vývoje státního dluhu České republiky od roku 2010 do roku 2021. Státní dluh ČR byl za celou dobu sledovaného období nejnižší v roce 2010, kdy byla výše státního dluhu 59 mld. €. Nejvyšší hodnotu státního dluhu Česká republika zaznamenala v roce 2021, kdy státní dluh dosáhl částky 95 mld. €, což bylo zapříčiněno hlavně světovou epidemií Covid-19. Nejvyšší snížení zaznamenal státní dluh České republiky v roce 2013, kdy byl snížen o 5 mld. €.

V porovnání se státy Evropské unie má v roce 2021 Česká republika 10. nejnižší dluh. Co se týká podílu státního dluhu na HDP, tak Česká republika měla ve sledovaném období nejvyšší hodnotu v roce 2013, kdy byl podíl státního dluhu na HDP 43,7 %. Od roku 2013 podíl státního dluhu na HDP klesal. Do roku 2019 se dokázal snížit o 14,6 %. V tomto roce také zaznamenává podíl státního dluhu na HDP nejmenší hodnotu a to 29,1 %. Od roku 2019 se tento procentuální podíl vysoce zvyšuje. V roce 2021 byla hodnota na 40,8 %. Deficit hospodaření České republiky byl nejhorší v roce 2020, kdy bylo saldo na hodnotě -8,8 %. Nejlepším výsledkem byl poté rok 2017, kdy bylo saldo hospodaření 1,5 %.

Ve druhé čtvrtině praktické části se autor zabírá ekonomikou vybraných států a vývojem jejich státních dluhů.

Prvním státem bylo Německo, kde měl státní dluh nejnižší hodnotu v roce 2019 v částce 2047 mld. €. Nejvyšší poté v roce 2021 v částce 2 433 mld. €. V komparaci s Českou republikou je v průměru německý státní dluh vyšší o 2 111 mld. €. Co se týká podílu státního dluhu na HDP tak na vývoji německého podílu je vidět určitá shoda s českým vývojem. Nejnižší hodnota byla v Německu v roce 2019, kdy se podíl státního dluhu na HDP dostal na 58,9 %. Nejvyšší zase v roce 2010, kdy byla hodnota 82%.

Druhým státem bylo Irsko. Ekonomika Irska má za sebou velkou krizi. V rámci této krize byla nucena zažádat EU o finanční pomoc. Podíl státního dluhu na HDP mělo Irsko nejvyšší v roce 2013. V tomto roce dosahovala hodnota 120 %. Od roku 2013 ale podíl státního dluhu na HDP klesá. V roce 2021 je tak hodnota podílu státního dluhu 57,6 %.

Třetím státem bylo Slovensko. Slovenská ekonomika je hodně podobná té české, to se také promítá na podílu státního dluhu na HDP, kde jsou tyto hodnoty velice podobné hodnotám České republiky. Nejvyšší hodnotu má Slovensko v roce 2021, kdy hodnota podílu státního dluhu na HDP činí 61,1 % a nejmenší v roce 2010 s hodnotou 40,8 %.

Čtvrtým státem bylo Řecko, které má ze všech vybraných států nejslabší ekonomiku a v porovnávání období se potýkalo s velkou hospodářskou krizí. Tento fakt se hluboce podepisuje na podílu státního dluhu na HDP, který má Řecko nejvyšší v celé Evropské unii. V roce 2021 byla hodnota na 200,7 % podílu státního dluhu na HDP. Nejnižší hodnotu mělo Řecko na úrovni 147 % v roce 2010.

Posledním vybraným státem bylo Rakousko. Podíl státního dluhu na HDP byl v Rakousku v roce 2019 na 70,9 %, což byla taktéž nejmenší hodnota ve sledovaném období. Nejvyšší hodnota ve sledovaném období byla v roce 2015, kdy hodnota podílu státního dluhu na HDP dosahovala 84,9 %.

Ve třetí čtvrtině praktické části autor probírá komparaci státního dluhu České republiky s vybranými státy Evropské unie. Ač se při prvním pohledu může zdát, že Česká republika je, co se týče státního dluhu na kritické úrovni, tak při porovnání s vybranými státy je výše státního dluhu v roce 2021 druhá nejnižší. Celkově nejnižší dluh mezi vybranými státy má Slovensko, které má v roce státní dluh ve výši 59 mld. €. Podíl státního dluhu na HDP má v roce 2021 Česká republika na nejnižší hodnotě v porovnání s vybranými státy. Po České republice je Irsko, kde je podíl státního dluhu na HDP na 57,6 %. Saldo hospodaření v roce 2021 vyšlo nejlépe Rakousku, kde byla hodnota na -0,4 %. Česká republika má saldo za rok 2021 druhé nejhorší v porovnání s vybranými státy Evropské unie.

Nejnižší celkový státní dluh všech členských států Evropské unie má za rok 2021 Estonsko s výší 6 mld. €. Naopak nejvyšším státním dluhem disponuje Německo, kde výše státního dluhu dosáhla částky 2433 mld. €. Česká republika má v roce 2021 10. nejnižší dluh mezi všemi členskými státy Evropské unie. Co se týče podílu státního dluhu na HDP v roce 2021, tak nejnižším podílem disponuje Estonsko s 19,6 %. Nejvyšším Řecko s 200,7 %. Česká republika je v roce 2021 na 7. místě s hodnotou 40,5 %. Saldo hospodaření za rok 2021 má nejvyšší mezi všemi členskými státy Evropské unie Norsko s hodnotou 6,4 %. Nejnižší poté Belgie s -9,5 %. Česká republika skončila za rok 2021 v mínusových hodnotách na 20. místě s -2,7 %.

6 Závěr

Z grafů, které byly vypracovány za účelem bližšího pochopení problematiky státních dluhů ve vybraných státech jasně vyplývá, že výše státních dluhů všech porovnávaných zemí začala prudce stoupat s nástupem celosvětová pandemie Covidu-19, která se jednoznačně a hluboce podepsala i na ekonomice států obecně.

Teoretická část bakalářské práce vysvětluje pojmy, které jsou důležité pro pochopení hlavní problematiky státního dluhu. První pojem, který byl vysvětlen jsou veřejné finance. Veřejné finance se skládají z veřejných příjmů, výdajů a daní. Mezi dalšími popsány pojmy se nachází například státní dluh a jeho dělení. Příčiny, díky kterým se státní dluh neustále navyšuje a metody, které jsou používány k měření státního dluhu. Mezi tyto metody řadíme GFS 1986, která byla používána do roku 2001. Nahrazena byla téhož roku, kdy vznikla nová metoda ESA 95. V České republice nese zodpovědnost za používání této metody Český statistický úřad. Jedním z důležitých pojmů, které jsou vysvětleny v teoretické části jsou Maastrichtská konvergenční kritéria. Jedná se o souhrn podmínek, které musí být splněna státem před vstupem do hospodářské unie EU. Česká republika je jedna ze čtrnácti států EU, u který podíl státního dluhu na HDP nepřekročil hranici 60 %, tudíž plní Maastrichtská konvergenční kritéria.

V praktické části byl zaznamenán a popisován vývoj státního dluhu České republiky od roku 2010 až do roku 2021. V této kapitole byl zanalyzován vývoj státního dluhu. Jaká byla jeho hodnota na začátku a na konci roku a jeho konečný rozdíl. Následně byl zanalyzován státní rozpočet, který byl navržen vládou v aktuálním roce. Dále byly popsány hodnoty podílu státního dluhu vůči HDP. Celkově začíná státní dluh v roce 2010 na 59 mld. €. V roce 2021 končí částkou 95 mld. €. Za 11 let se tudíž státní dluh zvýšil o 36 mld. €.

V dílčí části bakalářské práce autor popisuje jak geograficky tak ekonomicky vybrané státy Evropské unie v období od roku 2010 až do roku 2021 začínaje Německem poté Irskem, Slovenskem, Řeckem a končí Rakouskem.

Dalším z cílů bakalářské práce bylo doporučit možné řešení státního dluhu. Dopředu se dá říct že snížení státního dluhu v znatelné částce je v krátké době zcela nemožné, a proto tyto řešení bral autor spíše z dlouhodobého hlediska než z krátkodobého. Řešení, které by mělo největší dopad na zlepšování stavu státního dluhu je postupné zvyšování daní. Tento

postup by ale mohl vyvolat nelibost občanů České republiky, což by mohlo vést k jiným ekonomickým problémům.

Státní dluh České republiky je v porovnání s ostatními státy Evropské unie na přijatelné úrovni. Ve sledovaném období byl nejvyšší nárůst až v roce 2019. Za tímto problémem ale stojí celosvětová pandemie Covidu-19, která tímto způsobem ovlivnila většinu států světa. Státní dluh je důležité ekonomické téma, kterému se musí dávat velký prostor nejenom v politické sféře, ale i společenské sféře. Předpovídat vývoj státního dluhu a celkově ekonomiky určitých států je v dnešní době velmi těžké. Existuje plno situací a způsobů, které by mohli vést k narušení stability a ekonomiky států a tím ovlivnit nadcházející vývoj státního dluhu.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Knižní zdroje

1. DVOŘÁK, Pavel. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-075-
2. FONTAINE, Pascal. *Evropa ve 12 lekcích*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007. ISBN 978-92-79-02860-1.
3. HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-497-0.
4. HAMERNÍKOVÁ, Bojka. *Veřejné finance*. Praha: Victoria Publishing, 1996. ISBN 80-7187-050-1.
5. LAJTKEPOVÁ, Eva. *Veřejné finance v České republice*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2007. ISBN 978-80-86342-74-0.
6. MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.
7. PAVLÁSEK, Vlastimil a Pavlína HEJDUKOVÁ. *Veřejné finance a daně v České republice*. 2., přeprac. vyd. Plzeň: Nava, 2011. ISBN 978-80-7211-395-8.
8. PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-698-1.
9. VYBÍHAL, Václav. *Veřejné finance*. Hradec Králové: E.I.A.-Ekonomická a informační agentura, 1995. ISBN 80-85490-45-5.

7.2 Elektronické zdroje

1. Definice a měření | Základní informace | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/zakladni-informace/definice-a-mereni>
2. Struktura a vývoj státního dluhu | Statistiky | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/statistiky/struktura-a-vyvoj-statniho-dluhu>
3. Metodiky ESA 95, GFS 1986 a GFS 2001 | 2012 | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/metodiky/2012/metodiky-esa-95-gfs-1986-a-gfs-2001-9577>
4. Hlavní rozdíly mezi ESA 95 a GFS 1986 | 2007 | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/metodiky/2007/hlavni-rozdily-mezi-esa-95-a-gfs-1986-9578>
5. Cíle a hodnoty. Redirecting to /select-language?destination=/node/1 [online]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_cs
6. Státní závěrečný účet za rok 2011 | 2011 | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2011/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2011-2068>
7. Státní závěrečný účet za rok 2010 | 2010 | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 05.02.2022]. Dostupné z:

<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2010/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2010-2059>

8. Vládní dluh, vládní deficit, státní dluh, deficit státního rozpočtu | 2006 | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 05.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2006/2006-10-13-tiskova-zprava-5819-5819>
9. Vládní návrh státního závěrečného účtu ČR za rok 2012 | 2012 | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2012/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2012-12306>
10. Státní závěrečný účet ČR za rok 2013 | 2013 | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2013/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2013-17756>
11. Státní závěrečný účet ČR za rok 2014 | 2014 | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2014/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2014-21750>
12. Státní závěrečný účet ČR za rok 2015 | 2015 | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2015-26636>
13. Státní závěrečný účet ČR za rok 2016 | 2016 | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2016/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2016-31478>

14. Státní závěrečný účet ČR za rok 2017 | 2017 | Ministerstvo financí ČR.
Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 09.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2017/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2017-35116>
15. Státní závěrečný účet ČR za rok 2018 | 2018 | Ministerstvo financí ČR.
Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 09.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2018/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2018-36452>
16. Státní závěrečný účet ČR za rok 2019 | 2019 | Ministerstvo financí ČR.
Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 09.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2019/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2019-39631>
17. Státní závěrečný účet ČR za rok 2020 | 2020 | Ministerstvo financí ČR.
Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 09.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2020/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2020-41689>
18. Rozpočet na rok 2021 schválen | 2020 | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 09.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/rozpocet-na-rok-2021-schvalen-39709>
19. Státní dluh klesá druhé čtvrtletí za sebou | 2021 | Ministerstvo financí ČR.
Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 09.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/statni-dluh-klesa-druhe-ctvrtleti-za-seb-43118>
20. Německo. Redirecting to /select-language?destination=/node/1 [online]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/germany_cs

21. Irsko. Redirecting to /select-language?destination=/node/1 [online]. Dostupné z:
https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/ireland_cs
22. Slovensko. Redirecting to /select-language?destination=/node/1 [online]. Dostupné z:
https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/slovakia_cs
23. Řecko. Redirecting to /select-language?destination=/node/1 [online]. Dostupné z:
https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/greece_cs
24. Rakousko. Redirecting to /select-language?destination=/node/1 [online]. Dostupné z:
https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/austria_cs
25. Řecko | BusinessInfo.cz. BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export [online]. Copyright © 1997 [cit. 10.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.businessinfo.cz/navody/recko-souhrnna-teritorialni-informace/2/>
26. Digital Library, Faculty of Arts, MU [online]. Copyright © [cit. 10.02.2022].
Dostupné z:
https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/142074/2_NeograecaBohemica_14-2014-1_9.pdf
27. Řecko opouští záchranný program, zůstane však pod dohledem – EURACTIV.cz. EURACTIV.cz – Evropská unie v českých souvislostech [online]. Copyright © 1999 [cit. 10.02.2022]. Dostupné z:
<https://euractiv.cz/section/ekonomika/news/recko-opousti-zachranny-program-zustane-vsak-pod-dohledem/>

28. Rakousko | BusinessInfo.cz. BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export [online]. Copyright © 1997 [cit. 10.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.businessinfo.cz/navody/rakousko-souhrnna-teritorialni-informace/2/>
29. Slovensko | BusinessInfo.cz. BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export [online]. Copyright © 1997 [cit. 10.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.businessinfo.cz/navody/slovensko-souhrnna-teritorialni-informace/2/>
30. Irsko: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled | BusinessInfo.cz. BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export [online]. Copyright © Zastupitelský úřad ČR v Dublinu [cit. 10.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.businessinfo.cz/navody/irsko-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/>
31. Německo | BusinessInfo.cz. BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export [online]. Copyright © 1997 [cit. 10.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.businessinfo.cz/navody/nemecko-souhrnna-teritorialni-informace/2/>
32. Home - Eurostat. European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache [online]. Copyright © Rawpixel [cit. 11.02.2022]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>
33. Německý dluh se kvůli pandemii vrátí tam, kde byl před deseti lety - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 12.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/nemecky-dluh-se-kvuli-pandemii-vrati-tam-kde-byl-pred-deseti-lety-120752>
34. European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache [online]. Dostupné z:
<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/bar?lang=en>

35. Estonsko | BusinessInfo.cz. BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export [online]. Copyright © 1997 [cit. 15.02.2022]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/estonsko-souhrnna-teritorialni-informace/2/>
36. 5 důvodů, proč Francie kráčí ke krachu ekonomiky - Měšec.cz. Měšec.cz - váš průvodce finančním světem [online]. Copyright © 1998 [cit. 15.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/5-duvodu-proc-francie-kraci-ke-krachu/>
37. European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10dd_edpt1/default/bar?lang=en
38. KAMENÍČKOVÁ, Věra. Vyšší pravomoc regionům. Deník veřejné správy [online]. 12.10.1999 [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=13137>
39. Státní rozpočet v kostce - 2014 | Státní rozpočet v kostce | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 18.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/rozpocet-v-kostce/statni-rozpocet-v-kostce-2014-17501>
40. Maastrichtská kritéria | Eurozóna | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 19.02.2022]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>
41. Před 12 lety hrozil státní bankrot, teď se Řecko odpojuje od euro infuze. Idnes.cz [online]. Praha: Idnes, 2022, 15.2 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/recko-verejny-dluh-splaceni-pujcek.A220214_160648_eko-zahranicni_rie#utm_source=rss&utm_medium=feed&utm_campaign=ekonomikah&utm_content=main

42. Vláda schválila kompenzace pro podnikatele v souvislosti s covid-19. Ministerstvo průmyslu a obchodu [online]. Praha: Obor komunikace, 2021, 12.11 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/vlada-schvalila-kompenzace-pro-podnikatele-v-souvislosti-s-covid-19--264591/>
43. CO JE TO MONETIZACE DLUHU?. Finance pro radost [online]. 2019, 20.5 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://www.financeproradost.cz/clanek/co-je-to-monetizace-dluhu>
44. Bitcoin cena. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 20.02.2022]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vrsici-se-statni-dluh-ma-pet-reseni-ale-jen-jedno-je-dobre-rika-ekonom-167564>
45. ÚNRR – Úřad Národní rozpočtové rady [online]. Copyright © [cit. 22.02.2022]. Dostupné z: https://unrr.cz/wp-content/uploads/2019/06/Informa%C4%8Dn%C3%AD-studie_V%C3%BDvoj-st%C3%A1tn%C3%ADho-dluhu-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky.pdf
46. ÚNRR, *Vývoj státního dluhu České republiky* [online]. [cit. 22.02.2022]. Dostupné z: https://unrr.cz/wp-content/uploads/2019/06/Informa%C4%8Dn%C3%AD-studie_V%C3%BDvoj-st%C3%A1tn%C3%ADho-dluhu-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky.pdf
47. KARASOVÁ, Nikola. Průběh a důsledky řecké krize [online]. 2014 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/142074/2_NeograecaBohemica_14-2014-1_9.pdf?sequence=1
48. . European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache [online]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/GOV_10DD_EDPT1__custom_646338/default/bar?lang=en

49. . European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache [online]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tipsgo20/default/bar?lang=en>

50. Evropská komise, Generální ředitelství pro komunikaci, Fontaine, P. (2018) Evropa ve 12 lekcích. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2775/796966>

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a použitých zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Věda o společnosti, ekonomické vědy, veřejné finance.....15

8.2 Seznam Grafů

Graf 1 Celkový státní dluh České republiky v mld. € v letech 2010 až 2021	33
Graf 2 Podíl státního dluhu na HDP v %	34
Graf 3 Saldo hospodaření České republiky v % od roku 2010 až do 2021	34
Graf 4 Celkový státní dluh Německa v mld. € v letech 2010 až 2021	36
Graf 5 Porovnání podílu státního dluhu na HDP v % České republiky a Německa.....	37
Graf 6 Celkový státní dluh Irska v mld. € v letech 2010 až 2021	38
Graf 7 Porovnání podílu státního dluhu na HDP v % České republiky a Irska.....	39
Graf 8 Celkový státní dluh Slovenska v mld. € v letech 2010 až 2021	40
Graf 9 Porovnání podílu státního dluhu na HDP v % České republiky a Slovenska	41
Graf 10 Celkový státní dluh Řecka v mld. € v letech 2010 až 2021	43
Graf 11 Porovnání podílu státního dluhu na HDP v % České republiky a Řecka.....	44
Graf 12 Celkový státní dluh Rakouska v mld. € v letech 2010 až 2021.....	45
Graf 13 Porovnání podílu státního dluhu na HDP v % České republiky a Rakouska	46
Graf 14 Porovnání státního dluhu států Evropské unie v roce 2021	47
Graf 15 Porovnání státního dluhu vybraných států v roce 2021.....	48
Graf 16 Vývoj státního dluhu v mld. € vybraných států v letech 2010 až 2021.....	48
Graf 17 Porovnání podílu státního dluhu na HDP států Evropské unie v roce 2021	49
Graf 18 Porovnání podílu státního dluhu na HDP v % vybraných států v roce 2021	50
Graf 19 Saldo hospodaření vybraných států Evropské unie v % za rok 2021	50
Graf 20 Saldo hospodaření všech států Evropské unie v % za rok 2021.....	51

8.3 Seznam tabulek

Tabulka 1 Dělení státního dluhu.....20

8.4 Seznam použitých zkratk

MLD.	miliarda
EU	Evropská unie
DPH	daň z přidané hodnoty
HDP	hrubý domácí produkt
EU	Evropská unie